ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 23/1/2025

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 23 ވަނަ ޖަލްސާ

٣٠ شَوَّال ١٤٤٦

28 އޭޕްރިލް 2025

(ހޯމަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:02

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 11:19

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އަޙްމަދު ނާޒިމް)

2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 23 ވަނަ ޖަލްސާ

28 ފެބްރުއަރީ 2025 (ހުކުރު ދުވަސް)

---

1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއުލާން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދަކީ 28 ފެބްރުއަރީ 2025 ވީ ހުކުރު ދުވަސް. 1446 ވަނަ އަހަރުގެ ޝަޢުބާން މަހުގެ 30 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ ބުރުނު ނަކަތުން 7 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިހިނދު މި ތިބީ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 23 ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 43 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަފަރުގައި ތިއްބެވީ 4 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ރަސްމީ ދަތުރުތަކުގައި ވެސް 4 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވަޑައިގެންފާ.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 3. އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން. މިއަދުގެ އެޖެންޑާ ނަންބަރަކީ އޖ/23/1/2025.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރިޔާސަތުން އަންގާނެ ވަކި އެންގުމެއް ނެތް.

5. ސުވާލު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 5. ސުވާލު.

{5.1}- ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް، މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑރ. ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބަށް ކުރައްވާ ސުވާލު. މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑރ. ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބަށް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ވެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ޑރ. ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ނ.ޙޮޅުދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތް ފެށިގެން ކުރިއަށްދާނީ އެއީ ކޮން ދުވަހެއްގައިތޯ ފަސް އަދި މަސައްކަތް ނިންމާލެވޭނީ ކޮން ދުވަހަކު ކަމުގައި ބަލައިދެއްވުމަށް. އެހެންކަމުން ނ.ޙޮޅުދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތުގެ ތަފްޞީލު ހާމަކުރައްވާ ދޭށޭ. ކުރިން މަސައްކަތް ނިންމުމަށް ފެށިކަން ތާރީޚާއި އަދި މަސައްކަތް ނިންމާ ނިޒާމުގެ ބޭނުން ރައްޔިތުންނަށް ކުރެވޭނެ ތާރީޚާއި ސާފުކޮށްދެއްވުން އެދި ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރި ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން މިނިސްޓަރު ޖަވާބުދެއްވުމަށް 7 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ޢާދަ! ދެންމެ ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރައްވާފި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި ދަންނަވަން އޮތީ ނ.ޙޮޅުދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތަކީ 29 ސެޕްޓެންބަރު 2019 ގައި ކުރިން މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް޼ ޕްލޭނިންގ ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއިން ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަނާ ހަވާލުކޮށްފައިވާ ގްރާންޓް ފަންޑިއަށް މަޝްރޫޢެއް. ނަމަވެސް މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތް

އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ނުގެންދިއުމުގެ ސަބަބުން 28 މާރިޗު 2024 ގައި ވަނީ ބާޠިލުކުރެވިފަ. މި މަޝްރޫޢުގެ ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތަށް، އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 34% ގެ މަސައްކަތް ނިންމުމުގެ ގޮތުން 13 މާރިޗު 2025 ގައި ފުރަނަ ކޮންޓްރެކްޓަރާ ވަނީ ހަވާލުކުރެވިފަ. މަޝްރޫޢުގެ މުއްދަތަކީ ގޮތުގައި 540 ދުވަސް. ބާކީ ހުރި މަސައްކަތްކުރުމަށް ހަވާލުކުރެވިފައި އޮތް އަގަކީ 37.8 މިލިއަން ޑޮލަރު. މަސައްކަތް ނިންމަން އެއްބަސްވެފައިވާ ތާރީޚަކީ 4 ސެޕްޓެމްބަރު 2026. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް ނިންމުމަށް އަދި އަލުން މަސައްކަތް ފުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތުން. މިހާރު އެހެންވީމާ، މި ރަށްރަށުގައި ބާކީ ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ބަލައި މަސައްކަތް ފުރުމަށް ޖަހައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް މިހާރު ފުރަނަ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ކުރަމުން އެބަ ގެންދޭ. މި މަޝްރޫޢުގެ އިތުރުން މަސައްކަތް ނިންމުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތުގައި ވަނީ 540 ދުވަސް ކަމުގައި ވާތީ އަދި މަސައްކަތް ނިންމައި ފުރާއި ނަތީޖާގެ ޚިދުމަތް ފުއްދާން ކަމަށް މިހާރު ލަފާކުރެވޭ ސެޕްޓެމްބަރު 2026 ގައި. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު. މިނިސްޓަރު އަށް ދެއްވި ޖަވާބާ ގުޅިގެން ނުވަތަ މިނިސްޓަރާ ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އަދަދަކީ ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިފައިވަނީ ޖުމުލަ 30 މިނެޓު. އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ބޭނުންވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 45 ސިކުންތު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ އަދި މިނިސްޓަރަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް ދެ މިނެޓު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އެދޭ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު ބޭނުންވާ ސުވާލުކުރައްވައި މެންބަރު ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙައްބާސް.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙައްބާސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިކަމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ނ.ފޮއްދޫގެ ބަނދަރުގެ އަދިވެސް މަސައްކަތް ފެއްޓެވޭނީ ކޮން ހިސާބަކުންތޯ؟ އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ ނ.ފޮއްދޫގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ހަވާލުވެފައިވާ ހަރަކާތްތަކާ ދިމާލަށް ގޮސްގެން ދިޔައިރުގައި އެ މަސައްކަތް އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ނުދާތީ ކަމާއި މިހާރު ފެށި މަސައްކަތް ވަނީ ހުއްޓިފައިކަން. އެހެންވީމާ، ފޮއްދޫ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ފޮއްދޫގެ ޓާމިނަލާއި ރައްޔިތުންނަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވުމުގެ ވިސްނުންފުޅަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުކުރެވުނީ ވަކި މަޝްރޫޢަކާ ގުޅޭ ގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ދާއިރާގައި ހުރި އެހެން މަޝްރޫޢަކާ ގުޅޭ ސުވާލެއް. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ބޭނުންފުޅު ކަމަށް ވާނަމަ ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން އެ ކަމަށް ޖަވާބެއް ދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ މިގޮތަށް ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓެއް އަޅުގަނޑު ޖަވާބުދޭން ފަށައިފި ކަމުގައި ވާނަމަ ހުރިހާ މެންބަރުންގެ ވެސް ސުވާލުތަކެއް އަންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ދުވަހުގެ މި ސީދާ ޕްރޮޖެކްޓާ ގުޅޭ ގޮތުން ނުވަތަ ޕްރޮޖެކްޓާ ގުޅުން ހުރި އެހެން ކަންތައްތަކާ ބެހޭގޮތުން ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނީ މި ޕްރޮޖެކްޓާއި މި ޕްރޮޖެކްޓާ ގުޅުން ހުރި އެހެން ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ނޫން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ދެން ޖަވާބު ދޭން ގަސްތެއް ނުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ނިޒާމީ މައްސަލައެއް. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ރައީސް؛ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ ގަވާއިދުގައި، މި ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގައި އެބަ ބުނޭ މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ވަކި ސުވާލުކުރެއްވުމުގެ ވާހަކަ، އިތުރު ސުވާލު. ރަނގަޅު ރައީސް، 85 ވަނަ މާއްދާ ބައްލަވާލައްވައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ފުރުޞަތު ދެއްވައިފިއްޔާ. 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނެގި ނިޒާމީ މައްސަލައާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން އޭގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބައްލަވާލެއްވިއަސް ގަވާއިދުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގައި އިން ނޯޓިސް ދީގެން ކުރާ ސުވާލަކަށް ވަޒީރަށް ދޭ ޖަވާބަކާ ގުޅިގެން ނުވަތަ ޢާއްމު ކުރާ ސުވާލަކާ ގުޅިގެން ނޯޓިސް ދިނުމުގެ ނެތި އަނގަބަހުން އިތުރު

ސުވާލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެ ސުވާލުކުރި މެންބަރަކަށާއި އެހެން މެންބަރުންނަށް ދިނުމަށް ޓަކައި. އޭރު އެ ކުރެވުނު ސުވާލާއި ދެވުނު ޖަވާބު ގެނެސް، ދެވުނު ޖަވާބު ގެނެސް. އެހެންވީމާ، ވެލިދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ކުރައްވާ ސުވާލަކީ އެ ކުރައްވާ ސުވާލު ވެސް ގެނެސް ދޭ ސުވާލެއް ނޫން. ދައްކާ ޖަވާބު ވެސް ގެނެސް ދޭ ސުވާލެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ނެންގެވީ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ކަމަށް ބަލައިގަތުމަށްނުޖެހޭނެ. ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ނ.ޖޫރީގެ މި މަޝްވަރާ ގުޅުން ހުރި ސުވާލަކީ ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކެއް ފަސޭހަކުރުމަށް ސުވާލުކުރަނީވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ގެދޮރު، ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް، ހުރިހާ ވެސް ތިބެން މި ތަންތާނގައި ބޭން ދިރިއުޅުމާ ރައްޔިތުންނަށް އެ ތަންތާ އާބާދުވުމުން ކަމަކީ ތަރައްޤީކުރުމާ ކުންފުނިތަކުން؟ އަދި މިހާރު ހަވާލުކުރަން ފަސޭހައިވާ ދުވަސްވަރުގައި ހަވާލުކުރަން ގަސްތުކުރާ މުއްދަތަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ސުވާލެއް ކުރަކަން އަޅުގަނޑު ބަލައި ނުގަންނަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާއަށް.

ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ނައިވާދޫގެ ނަރުދަމާއި ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ފަށަން ލަސްވަމުންދާތީ. ހަމަ އެ ގޮތަށް ފިނޭގެ ނަރުދަމާއި ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ފަށަން ލަސްވަމުންދާތީ ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުން މި ކަމުގައި ހިފާ އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރުގެ ކަންބޮޑުވުމެއް އިއްވަން މި ކަންބޮޑުވުން ފާޅު ކަން. އަޅުގަނޑު ބޭނުމީ ނޫން ދެން ޖަވާބެއް. އިނގޭ ނުލިބޭނެ ކަން ޖަވާބެއް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. ކެލާ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަރީފް.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ސުވާލާ ގުޅުވާލައިގެން ކުރާ ސުވާލެއް މިއީ. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ކެލާއާއި ފިއްލަދޫ އަދި ވަށަފަރުގެ މަގުހެދުމުގެ މަސައްކަތް ކިހާ ހިސާބެއްގައި ފެށޭނީތޯ؟ ދެން އަދި ވަށަފަރުގެ ބިން ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ފެށޭނީ ކިހާ ހިސާބެއްގައިތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދު ކުރެވުނު ސުވާލުގެ ގުޅުން ހުރި ސުވާލެއް ކަމަށް ގަބޫލެއް ނުކުރަން. ކޮޅުމަޑުލު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ދީދީ.

ކޮޅުމަޑުލު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ގއ.މާމެންދޫގައި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް ހުއްޓިފައި އޮންނަތާ ވަރަށް ދުވަސް ވެއްޖެ. އޭގެ ސަބަބުން މާމެންދޫގެ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ޖިސްމާނީ ގެއްލުންތަކެއް ލިބެމުންދާތީ މި މަސައްކަތް ފެށޭނެ ދުވަހަކީ ކޮބައިތޯ މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވެދެއްވާނަންތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު ވެސް ބަހައްޓާލަމުން ގެންދަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން އޮތީ މިހަ ބޫރުވުން މި ކުރައްވާ ސުވާލަކީ މަޖިލިސް ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް ކުރައްވާ ސުވާލުތަކަށް. އެހެންވީމާ، މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ދީދީ.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަނިކުފާނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ލިބޭނެ އިމްތިޔާޒު ހަނިކުރަން މަސައްކަތްކުރައްވާ ތީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެނިފައި. މަނިކުފާނު ނުޖެހޭ ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ސުވާލަކީ އެއީ ރަނގަޅު ސުވާލެއްތޯ ބަލައިލާކަށް. ވަޒީރު ގޮތުން ހުރި ކަމެއް ވެއްޖެއްޔާ ވަޒީރު އެކަން ޖަވާބުދާރީވާނެ ނިމުނީ. މަނިކުފާނު އަޅުގަނޑުމެން ހުއްޖަވާކަން ނުޖެހޭ މިއަދަކީ. އެހެންވީމާ، މަނިކުފާނު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިމްތިޔާޒަށް އަރައިގަންނަ މަސައްކަތް އެއީ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް. އަޅުގަނޑު އެ ކަން ކުރެވިދާނެކަމަށް. މި ވަޒީރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭތި މަކާރާއި ހިލަތް ހަދަވާލައި ހުރި ވަޒީރެއް. އަޅުގަނޑުމެން އަހާ ލިންކުރެވޭ ރައްޔިތުންގެ އަޑުބަދު ދުރުގައި ފުރާނައަށް

ގެއްލުންވާ ވަރަށް ހަލާކުވެފައި އޮތް ތަނަކަށްވާތީ އެ ކަން ކުރެވޭނީ ކޮން ދުވަހަކުތޯ އެ މަނިކުފާނަށް ސުވާލުކުރީމާ މިދިޔަ އަހަރު ވިދާޅުވި އަހަރު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރަށް.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އިންޖީނާ ކަނޑުގައި ގޮރި ހިމެނޭ ގޮތަށް ވެސް އިންނަ ކަނޑުގައި އޮންނަ ބ.ކެންދޫ، ކުޑަރިކިލު، ކަމަދޫ، ދޮންފަނުގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މައްސަލަ އޮތީ ހުއްޓިފަ. އެ ކަންކަމަށް ނުވޭ. އެ ކަންކަމަށް ނިންމައިދޭން ކަމަށް ވަޢުދު ވިދާޅުވެފައިވޭ. އިތުރުކުރު ހަމަޖައްސަވައިފައިވޭ. އަދި މިދިޔަ އަހަރު ނޮވެމްބަރު މަހު ކޮންޓްރެކްޓުގެ ނަރުދަމާ ހުޅުވައި ޚިދުމަތް ދޭން ކަމަށް ވިދާޅުވެ ކަނޑައެޅިގެން އިތުރުކުރު ހަމަޖައްސަވައިފައިވޭ. މި މަސައްކަތްތަކެއް ނިންމައިދެއްވާނީ ކޮންދުވަހަކުންތޯ؟ ގޮރި ކަނޑުގައިވާ ބަނދަރެއް އެއީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދު ކުރެވުނު ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ސުވާލުތައް ނިމުނީ. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސ.ޓޮރިގައި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތް ފެށި ކަމަށްދާތާ އެތައް ދުވަސްވެފައިވާއިރު، މިއަދު ހިސާބަށް މަސައްކަތް ނުނިމި އޮތީ ކީއްވެތޯ އެއީ ފުރަތަމަ ސުވާލު. ދެވަނަ ސުވާލު. ހިތަދޫގައި އަޅަން ހަމަޖެހިފައިވާ 200 ހައުސިންގ ޔުނިޓުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ނުގޮސް ހުއްޓިފައި އޮތީ ކީއްވެތޯ؟ ހިތަދޫ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ނުގޮސް ހުއްޓިފައި އޮތީ ކީއްވެތޯ؟ ހިތަދޫގައި ހުރި އިމިގްރޭޝަން ބިލްޑިންގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ނުގޮސް ހުއްޓިފައި އޮތީ ކީއްވެތޯ؟ ހިތަދޫގައި އަޅާ ކޯޓު ބިލްޑިންގްގެ މަސައްކަތް ހުއްޓިފައި އޮތީ ކީއްވެތޯ؟ ހިތަދޫގައި މަގުތަކުގެ މަސައްކަތް ހުއްޓިފައި އޮތީ ކީއްވެތޯ؟ އެއީ ސުވާލަކީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދައުރާއިން ޖަވާބުދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ކުރައްވާ ސުވާލުގެ ސ.ޖެޓީގެ މަސައްކަތަކީ ހުއްޓިފައި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން ވެރިކަމާ ހަވާލުވިއިރުގައި ވެސް. އޭރުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރ، މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔަ ކޮންޓްރެކްޓަރ ހަވާލުކޮށްފައި އޮތީ ފަސް ބަރުގެ މަސައްކަތް ވެސް އެއްކޮށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކޮންމެ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ޖަވާބު އަޑުއެއްސަވާ ފުރަތަމަ. އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން އަޑު މަޑުކުރެއްވީމަ ވަޒީރަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނީ. އާދެ! މިނިސްޓަރު ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި މަސައްކަތްކުރާ ކޮންޓްރެކްޓަރަކާ އެ ކޮންޓްރެކްޓަރަށް ދިމާވެފައި ހުރި ދަތިތަކާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން 2 ބަރުއްގެ މަސައްކަތް އެ ކޮންޓްރެކްޓަރާ އެއްކޮށް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައި ބާކީ 3 ބަރު ޖަހައިދިނުމަށްކަމަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭތީ ބަޖެޓު ސްޓޭޓްމަންޓް އެޑިޝަނަލްގެ ތެރެއިން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ މާލީ ހާލަތު ހުރި ގޮތުން މަސައްކަތް ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭތީ މި ދެންނެވި 3 ބަރު އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ އެސް.އޯ.އީއަކާ ހަވާލުކޮށްގެން ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތަށް ނިންމީ. އަނެއް 2 ބަރު އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް މަސައްކަތްކުރަނީ އެ ކޮންޓްރެކްޓަރ އަޅުގަނޑުމެން އެހީތެރިކަން ދީގެން މަސައްކަތްކުރުވަމުން. ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް، ވަރަށް ރަނގަޅަށް މަސައްކަތްކޮށްދޭތީވެ އޮތީ ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ އެ ކޮންޓްރެކްޓަރާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރާ ގޮތަށް. އެއްވަރަކަށް ބަޖެޓު ވެސް ސަރުކާރުން ލާރި ނިމިގެންދާނެ ގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ ހާލަތު ހުރި ގޮތުގެ ސަބަބުން ކުރިއަށް ނުދެވުނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް.

ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ހުރިހާ ދިމާލެއްގައި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތް اللهގެ ރަޙްމަތްފުޅުން ފުރިހަމަކޮށްދެވި. އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރަން ބޭނުންވަނީ އެމް.ޖީ.ސީގެ ސްޓޭޖު ޕްރޮޖެކްޓު ހުއްޓިފައި ހުރީ ކޮންބައެއްގެ އިހުމާލުންތޯ؟ ކޮންޓްރެކްޓަރ ފައިނޭންސް އުސޫލުން މުޅި ރާއްޖޭގައި ބިނާކުރަނިވީގެ ދެ މަޝްރޫޢު މަސައްކަތް ވަނީ އިއްވާލާފައެވެ. މިގެ އެއްވެސް މަޝްރޫޢު ފެށިނީ ކޮން ތާރީޚެއްގައިތޯ؟ މާލޭ ސިޓީގެ ރައްޔިތުންގެ ދަތުރުވާ ހޯއްދަވާ ކުރިއަށްދާ ކޮށްފައިވާ ބިނާކުރާ ކަސްޓަމް އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ފެށުމަށް ހަމަޖެހިފައިވޭތޯ؟ އަދި ފެށޭނީ ކޮން އިރަކުތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ އެއްވެސް ސުވާލެއް ނެތް ކަމަށް ފެންނަނިސާ ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވުމަށް. އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލު ދާއިރާއާ ބެހޭ ސުވާލެއް ނޫން. ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ގެނެވިއްޖެ ގަލޮޅު (ދެކުނު) ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަފުޅުދެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހުޅުމާލެއާ ގުޅުންހުރި ހުޅުމާލެ ފޭސް ތިނެއް ހިއްކުމާއި އާބާދުކުރާ ގުޅުން ހުރި މައްސަލައެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސްއަކަށް ގުޅުން ހުރި މައްސަލައެއް ކަމަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަމިއްލަފުދު ޗިޓީގެ ބޮޑުވެގެން ހަމަ އެއާ ގުޅުން ހުރި ސުވާލެއް ކުރައްވާފާ އޭގެ ގުޅުން ވަރަށް ބޮޑުވާ މަސްއޫލިއްޔަތެއް އޮތް ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާ ހުޅުމާލޭގައި ޑެވަލޮޕްމަންޓް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހިންގާކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަތެއް ނުދެއްވަން. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ފޭސް މިހާރު އެ ހުންނަވާ ނަޒީރެއް އެކަށް ސްޕީކަރުގެ ފަރާތުން ގުޅުވާލައިގެން. ސުވާލުތަކާއި ޖަވާބު ދެއްވަންޖެހޭ. ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދެއްވަން ޖެހޭ. ރައްޔިތުންގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވަންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނިޒާމީ މައްސަލައެއް މިއީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދަންނަވަން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވިދާޅުވާ އެއްޗެއް އަޅުގަނޑަށް އަޑުއިވޭނެ ފޯސް ޓު ބޭނުން މަޖިލީހުގެ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކާ ބަހުސްކުރައްވަނީ. ތުލާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްރަޙްމާން ޢަބްދުއްލަތީފު.

<u>ތުޅާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޙަންނާން އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ބ.ތުޅާދޫ، ފެހެންދޫގައި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގޮސްފައިނުވާތީ މި މަސައްކަތް ފެށޭނީ ކޮންހިސާބަކުންތޯ؟ އަދި މި މަސައްކަތް ނިންމައިލެވޭނީ ކޮން ހިސާބެއްގައިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢްރޫފު ޒާހިރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>ކެނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢްރޫފު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ކުރީ ބ.ކެނދޫ، ހިތާދޫ، ދޮންފަނު، ކުޑަރިކިލުގެ ފެނާއި ނަރުދަމާ ނުނިމި އޮތް ވާހަކަ. މިއަދުގެ ސުވާލާ އެ ނުގުޅުން އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނެތްނަމަވެސް. ޖަވާބުދާރީވެފައި އޮތީ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ވަޒީރު. އެހެންވީމާ، އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދާރީވުމަކީ މިއަދާ ދުރުގައި މި މަޖިލިސް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަކީ އެއްޗެއް. ހަމަ މިއަދު ކުއްލިއަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހިތްހަމަޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް މި އިސްލާހު ބަދަލުކޮށްލާ ނުކުތާއެއްވެސް. އެ ސުވާލުތަކަކީ ޖަވާބުދާރީވާން ފުރުޞަތު ދޫނުކުރެވުން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިއަދު ކުރެވުނު ސުވާލަކީ ނ.އަތޮޅު ގޮރީގެ ފެނާއި ނަރުދަމާ ނިޒާމާ ބެހޭ ސުވާލު. ކެނދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމާ ބެހޭ ސުވާލެއް ނޫން. އެހެންވީމަ، އެ ނިޒާމާ ބެހޭ ނުކުތާއެއް ބަލައެއްނުގަންނަން. ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީން ފައިސަލް.

<u>ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީން ފައިސަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 6 އޮގަސްޓް 2024، 23 ޖަނަވަރީ 2025، 14 އޭޕްރީލް 2025، 25 އޭޕްރީލް 2025، މި ދުވަސްތަކުގައި ހުށަހަޅާ މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ގުޅައި މިނިސްޓްރީގައި ދާއިރާގެ ކަންކަމާ ބެހޭ ގޮތުން. ވަޒީރު މި

މަސްއޫލިއްޔަތާއި ހަވާލުވެ ޕާޓީގެންޏާ ޖަވާބު ނުދެއްވަނީ؟ ކުރިންޏަކަސް ނުދޭގަން. ވަޒީރު އަމިއްލަފުޅުގަން އެކަމާ ހަވާލުވީމަ މި ދެވަނީ، މުސާރަދެވެނީ. ޕާޓީގެންޏާ އަދުގަނޑުގެންގެ ކޮމިޓީތަކަށް، މުސާރަތަކަށް މަނިކުފާނު ޖަވާބު ނުދެނީ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދައުރުގެ ސުވާލެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެ ޖަވާބު ދިނުމުގެ ފުރުޞަތެއް ނެތް. ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީ.

ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ނ.ހޮޅުދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު މަސައްކަތް ފެށިގެން ކޮންއިރަކުތޯ އެކަމެއް އަހަރެއްވީ. ފެން ނިމިގެން މިއަދު ސުވާލުކުރާއިރު އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރަން ބޭނުން ޕާޓީގެންޏާ އެގޮތަށް އެއްބާސްވެގެންނެއް ނޫން. އެގޮތަށް ދިރާސާކޮށްފައި ނޫނީ ބެހެއްޓިފައިވާ ކަމަކަށް ކަންތައްތައް ކުރައްވަން ވިސްނާވަޑައިގަންނަވަންވީ ކިހިނެއްތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރައްވާ ސުވާލު އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށްލެވޭ. ޖަލްސާގައި ނިޒާމާ ޚިލާފު ކަމެއް ނުހިނގާ. ޖަލްސާގައި އަދިވެސް ދަންނަވާލަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ނަސޭހަތްތެރިވެލަން. މަޝްވަރާ ދިނުމުގެ ތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ސުވާލު ނަސޭހަތްތެރިވެލަން އަދި ދަންނަވާލަން އިރުޝާދު އެނގެން. ސިޔާސާ، ސިޔާސީ ބަސް މައްސަލަތަކެއް މި ތަނުގައި ނުކުރޭ. މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން މުބާރިކް.

މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުބާރިކް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، ހުޅުމާލެ އުތުރު (ދެކުނު) ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަމްހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ބުނަނީ ސުވާލަކާ ގުޅިގެންނޭ. ގުޅޭނީ އެ ރައްދުގެ ނަމްބަރު، އެއީ ފޯމާއި ނަމްބަރުމަތީ ނޫނީ މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފަ. އެހެންވީމާ، މަނިކުފާނަށް އެއީ ގުޅޭ ނަމްބަރެއް ކޮންބަޔަކުންތޯ މަނަކުރެއްވީ؟ މިއީ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީއާ ބެހޭ ސުވާލުތަކެއް މިއާ ކުރަނީ. އެހެން ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭނެ. އެއީ މިހާތަނަށް މި މަޖިލީހުގައި އަމަލުކުރެވެންވީ ގޮތް. އެގޮތަށް އެކަން ކުރަންޖެހޭނެ. އެއަށް ނޫޅޭ އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި އެ ރަށާ ގުޅެންޖެހޭނީކަ ބުނެފާވާނެ. ރަނގަ ގުޅޭނީކަ ނަމްބަރު ގަވާއިދުގައި ބުނެފާވާނެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޖަވާބު އަޑުއައްސަވާ. އިރީސްދުރާ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނަގައިގެން އެއަށް ޖަވާބު ދޭން އަޅުގަނޑު އުޅޭއިރުގައި އަނގައަކާ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް މި ނަގަންވީނޫ. އެހެންވީމާ، އަޑުއައްސަވަން އިންނަވާ. އަޑުއައްސަވަން އިންނަވާ. އާދެ! އަޅުގަނޑު އެއީ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނޫން ކަމަށް ޖަވާބުދިނީމަ އަންނަނީ. އާދެ! ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައަކަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއަދު ކުރެވުނު ސުވާލުގެ ދާއިރާއަކީ ނ.ވެލިދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތާ ގުޅޭ މައްސަލައެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ޖަލްސާ މި ގެންދަނީ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޖިހާދު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ދެއްވާ. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ފުރިހަމަކޮށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ދެއްކެވުމަށް. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަމާއެކު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. ގަޑުދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ފުރުޞަތުއަރުވަން. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޖިހާދު.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޖިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ސ.ފޭދޫ ހިމެނޭ ގޮތަށް ހދ.ވައިކަރަދޫ، ނޮޅިވަރަމު، ކުރިނބީގެ ނަރުދަމާ ޕްރޮޖެކްޓުގައި. ވަޒީރު ވިދާޅުވީ ސަރުކާރު ކޮންޓްރެކްޓަރާ ޙަވާލުކުރީ، އެމް.ޑީ.ސީ.އެލް.އެސް.ސީ. ފަހުން ކޮންޓްރެކްޓަރާ ހަވާލުކުރުމުން ގެންދިޔަ. މީގެ ކުރީގައި މަޖިލީހުގައި ދަންނަވާފައި އެވާނީ އެ ކޮންޓްރެކްޓަރާ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތި،

ބަނގުރާޅުވެފައިވާ ކަމަށް. އަޑުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މި ނަރުދަމާތައް ނިންމުމުގެ ގާބިލުކަން އެ ކުންފުނިތަކުގައި މިއަދު އެބަ ހުރިތޯ؟ ނ.ހޮޅުދޫ ހިމެނޭ ގޮތަށް މި ދަންނަވަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު، މި ކުރެވުނު ސުވާލަކީ މި މަޝްރޫޢުތައް ލަސްވަމުންދާ ދިއުމާ ބެހޭ މައްސަލަ. އެހެންވީމާ، އެއަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނ.ޅޮހި ހިމެނޭ ގޮތުން، ނ.ޅޮހި ހިމެނޭ ގޮތުން މަޝްރޫޢުތައް ހުއްޓިފައި ހުރި މަޝްރޫޢުތައް އެ ކުރިއަށް ނުގެންދެވިފައި ހުރި ކޮންޓްރެކްޓަރ އަތުން އަތުލައި، އެހެން ކުންފުނިތަކަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. ވަޒީރު ޖަވާބު ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނ.ޅޮހީގެ މަސައްކަތް ހިމެނޭ ގޮތަށް ކޮންޓްރެކްޓް ހުރި، ހިމެނޭ ގޮތަށް ކޮންޓްރެކްޓް ހުރި މަޝްރޫޢުތައް، ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަޝްރޫޢުތައް....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިށީނދެވަޑައިގަންނަވާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ހިތަމަކުރުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަން. ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ހިތަމަވާ. އާދެ! މިނިސްޓަރ ޖަވާބު ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ހުއްޓިފައި ހުރި މަޝްރޫޢުތައް މި ދެންނެވި ގޮތަށް ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ އަތުން، ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭ ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ ޓަރމިނޭޓްކުރުމަށްފަހުގައި ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކާ ހަވާލުކޮށްގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. އެގޮތުން އެ ވިދާޅުވި، ރަށްތައް މިހާރު ވަނީ ހަވާލުކުރެވިފަ. އިއުލާނުކުރެއްވިއްޔާ މާ ލަސްތަކެއް ނުވެ މަސައްކަތްކޮށް ފެށޭނެ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަފީޤު.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ކުޅުދުއްފުށީގައި އަޅަން އާ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނީ ކިހާއިރަކު؟ މަކުނުދޫގެ އެއަރޕޯޓުގެ ރަންވޭގެ މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނީ ކިހާއިރަކު؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭ ސުވާލެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް އިލްތިމާސްކުރަން އެގޮތަށް ސުވާލުކުރެއްވުމަށް. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަޒާދު. ދާންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅުންހުރި ސުވާލެއް ނޫން ކުރަން މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ދޫކޮށްލަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ހުސައިން.

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ. ނިމިދިޔަ ސަރުކާރާ ހަވާލުކުރި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ތެރެއިން އެ ސަރުކާރުން ނިމުނުއިރުގައި މުޅި ރާއްޖޭގައި ނުނިމި ހުރި ކިތައް ޕްރޮޖެކްޓުތޯ؟ އަދި އެ ސަރުކާރު ނިމުނުއިރުގައި އެ ބާކީވުން ހިނދު ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ އަދަދަކީ ކިހާވަރެއްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅުން އޮތް ސުވާލެއް ނޫން. ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިއްޒަތްތެރި މުޙައްމަދު މަޖީދު. ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ސަމީރު.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ސަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ރަސްދޫ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ކާމިޔާބުގައި ނިންމައިލާނީތޯ އަދި އުކުޅަހުގެ ބިން ހިއްކުމުގެ މަޝްރޫޢު ކާމިޔާބުގައި ނިންމައިލާނީތޯ އަދި އޭގެ އިތުރުން ތޮއްޑޫގެ މަގުތައް، ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މަގުތައް ހަވާލުކުރަން ނިންމައިލާނީތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭ ސުވާލެއް ނޫން. ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ހ.ކެލާ ހިމެނޭ ގޮތުން މުޅި ރާއްޖޭގައި ހުރިހާ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތްތައް އެއްފަހަރާ ވަރަކަށް މި ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ގެންދަން ގަސްތުކުރައްވަނީތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭ ސުވާލެއް ނޫން. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރު.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ ނ.ވެލިދޫގައި، ނ.ވެލިދޫގެ ފަރަށުން ހޮޅުދޫ، ހޮޅުދޫ ފަރަށުން އަޅުގަނޑު ދޯނި، ދޯންޏާ ދަނީ މި ކޮންމެ ތަނަކަށް ވިއްސާ އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގައި ވެސް ހަމަ އެކަމަ މަސައްކަތްކުރެއް މި ހުރީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރު، މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއާ ގުޅިގެން ސުވާލެއް ކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވާނަމަ އެ ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ދާއިރާ، މި ދާއިރާ ރައީސް، ދާއިރާ ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ދަ ރަށުގައި މިހުން ފަށާއި ނަރުދަމާ ނިޒާމެއް އެ މިހުން މިހާރު ހަމަޖެއްސެވީ. އަޅުއިދާން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކޮންމެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހިނގަމުން ދެވިގެންނަމާ. އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަމާ. މާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލު ކުރިއަށްގެންދަމާ.

މާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނ.ވެލިދޫގެ ފަރަށުން ހޯޅުގައި ކުނިކުނިތަކުގެ ވެސް މަސައްކަތް ހުއްޓުމާ ސުވާލެއް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއަށް ނޫން. މިވަގުތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބަސްވަން ފުރުޞަތު އަރުވާލަދީ. މިވަގުތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބަސްވަން ފުރުޞަތު އަރުވާލަދީ. މާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކޮންދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޓެކްސްޓުގައި ހިނގައްޖެ. ހިނގައްޖައިގެންނަމާ. އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން މަޖީދު.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަޒާން މަޖީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ނ.ވެލިދޫގެ ފެނުގެ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް ހަވާލުކޮށްފައި މިވަނީ 37 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް. މި ފައިސާ ތި ބޭނުން ފުރަތަމަ ހަމަޖެއްސެވިފައިވަނީ ކޮންއިރަކުތޯ؟ އަދި މި މަސައްކަތް، ވެލިދޫގެ މަސައްކަތް

ހިމެނޭ ގޮތަށް އެބައި ރަށްރަށުގައި މިފަދަ މަސައްކަތްތަކެއް ފެށިކަމާ ހަވާލުކޮށްފައިވާއިރު، ފެށިކަމައިގެ މި މަސައްކަތްތަކުގެތެރެއިން ޓެކްނިކަލް ކެޕޭސިޓީ ހުރި ކަމަށް މިނިސްޓަރ ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟ އަދި ކަށަވަރުކުރައްވާނަތޯ މި ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓެއް މި ދައުރުގެ ތެރޭގައި؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑރ. ޢަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ނ.ޅޮހީގެ މަސައްކަތް ހިމެނޭ ގޮތުން ސަރުކާރު ކޮންފިރަމްކަން އެއީ އެމް.ޑީ.ބީ.އެސް.ސީއާއި ފެނާއި ނަރުދަރާގެ މަޝްރޫޢުތައް ހަވާލުކޮށްގެން މި ކުރިއަށް ގެންދަނީ މައިގަނޑު ދެ ސަރަހައްދު ބަހާލައި. އެއް ސަރަހައްދު މިގައި އެ ހިމެނޭ ސިޓީ ވޯކްސް އެ ކުރިއަށްގެންދާ މަސައްކަތްތަކެއް ފެނަކައިން ވަރަށް ފަސޭހައިން މިހާރު ހުރި ކެޕޭސިޓީގެ ތެރެއިން ކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކެއް. ދެވަނަ ކަމަކީ، އޭގައި ހުރި ޓެކްނިކަލް ބައިތަކުގެ މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ބީ.އެސް.ސީއާ ހަވާލުކޮށް މަސައްކަތްކޮށްގެން ގުޅިގެން އެކަން ކުރެވޭނެ ކަމަށްވާތީ. ދެން ސަރުކާރުން ފެނާއި ނަރުދަރާގެ މަޝްރޫޢު އަސާސީ ޚިދުމަތަކަށްވާތީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އެ ކަމަކަށް ހަރަދުކުރާނެ. އެކަން ކޮށްދޭން. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.

<u>ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މި ކުރާ ސުވާލަކީ ހެޔޮ މިނިސްޓްރީއާ ގުޅުން އޮތް ސުވާލެއް ނޫން. މި ކުރަނީ މަހުގެ ސުވާލު ގުޅުންހުރި ސުވާލުތަކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ ފެބުރުއަރީގައި ވަޒީރަށް ދެއްވައިފިއްޔާ ރަނގަޅު. 14 ދުވަހުގެ ނޯޓިސް ދީފި ވަޒީރު ދަސްކޮށްގެން އަންނަން މި ބޭނުން. ހަމަ އެ ސުވާލުކުރުމަށް، ދެން ގެއަށް ދާނީ ނޫނޭ. ޔައުމިއްޔާ މިތާ ހުންނަނީ؟ ހިތަދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަރާގެ މަސައްކަތުގައި އެބަހުރި ބައިވަރު މައްސަލަތައް ހިއްސުކުރަން. ކޮން މަސައްކަތެއްތޯ ކުރަނީ ސުވާލަކީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދޭ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ސުވާލެއް ނެތް. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މަޙްމޫދު ޝާހިދު.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއަކީ ކޮބައިތޯ ރައީސް ސާފުކޮށްލަދެއްވާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއަކީ ނ.އަތޮޅު ކޮރީގެ ފުށާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތް ތަސްވަޅުން ދިޔުމުގެ ކަންތައް. ތިޔަތަން ސުވާލެއް ނުކުރެވޭނެ. ފުރުސަތު ދޫކުރާނަން. ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަމީން ފައިސަލް.

<u>ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަމީން ފައިސަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އެހެން ވަޒީރުން ޖަވާބުދެއްވާއިރު މަނިކުފާނު ޕްރެޒެންޓޭޝަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީތަކާއި މުޝާރަކަތްކުރާއިރު ޖަވާބު ނުދެއްވަނީ؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރުސަތަށް ކަމުގައި ނުވެގެން. ދާއިރާއާ ގުޅޭން ހުރި ކަންކަމުގައި މިތަނަށް އަހާލަމަ ވެސް ޖަވާބެއް ނުދޭ. ފޯނުކުރުއްވީމަ ވެސް ޖަވާބެއް ނުދޭ. ރަސްމީ ގޮތުގައި މެސެޖުކުރެއްވީމަ ޖަވާބެއް ނުދޭ. އެއީ ޕްރޮފެޝަނަލް ތަފާތުކުރަނީ؟ މި ބޮޑުވާ ހުވާކޮށްފައި ހުރި ހުރިހާ ރައްޔިތުން ހަމަހަމަކަމާއި ޚިދުމަތް ދެނީ. އެހެން ވަޒީރުން، މިހާރު ތިއްބެވި އެހެން ވަޒީރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީތަކާއި މުޝާރަކަތަކާ ޖަވާބުދިނުމުގައި ގަސްދުގައި ބަހައްޓަވާފައިވަނީ މަނިކުފާނު ޕްރެޒެންޓޭޝަން އަހަރެ ތަފާތުކޮށްތޯ މި ގޮތްތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅޭ ސުވާލެއް ނެތް. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާހިދު.

<u>މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ނ.ކޮރީގެ ނަރުދަމާ ހުޅުވައި އޮތް ފަހަރުގައި ދ.ކުޑަހުވަދޫ ވެސް ހުޅުވައި އުވަނީ ޕްރޮޖެކްޓް؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނ.ޢޫރީގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމާ ބެހޭ ގޮތުން ކުރެއްވި ސުވާލަށް މިއަދު ޖަވާބު ދެއްވާނީ.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝިޔާދު.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ވަޒީރު ކުރިން ދެއްވި ޖަވާބާ ގުޅިގެން މި ސުވާލު މިކުރަނީ. ވަޒީރާ އަޅުގަނޑު ކުރީ ފެނަކައިގެ އެބަހުރިތޯ މި ހުރިހާ ރަށްރަށުގެ ފެނާއި ނަރުދަމާ ގާއިމުކުރުމުގެ ގާބިލުކަން ދުރުގައި އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރީ. އަދި ނޭކުރެންދޫ، ކުރިނބީ، ވައިކަރަދޫގެ މިސާލު ރަށްރަށުގެ އެއްވެސް ކޮންޓްރެކްޓު ބަދަލުކުރުމަށްފަހު ނެތް. ނޭކުރެންދޫގައި ވެސް ހަމަ މަސައްކަތް އެބަދޭ އެ ކުންފުނީގެ. ވަރަށް ލަސްކޮށް ދަނީ. ވައިކަރަދޫގައި ވެސް އޭގެ ހަމަ އެގޮތަށް. އެހެންވީމާ، ބަދަލު ނުކުރާނީ ވަޒީރުގެ ޖަވާބާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މި ކުރީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. މިހާރު ނ.ޢޫރީގެ މަސައްކަތް ހަވާލުކުރެވި ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ ކެޕޭސިޓީއާ ބެހޭ ގޮތުން ކުރެއްވި ސުވާލެއް މި ސުވާލަކީ. މި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ދަންނަވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެންމެ އެ ކުރެއްވި ސުވާލުގައި ފެނަކައިގެ ކެޕޭސިޓީ އެ ވިދާޅުވި 3 ރަށަކީ ފެނަކައާ ހަވާލުކޮށްފައި އޮތް 3 ރަށެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ ރަށުގެ މަސައްކަތް އެއީ ދިވެހި ކޮންޓްރެކްޓަރެއް ހިފައި އޮތް މަސައްކަތެއް. މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާނީ އަޅުގަނޑު ބަލަނީ އެ ބާކީ ހުރި މަސައްކަތް ވީހާ އަވަހަކަށް ނިންމުމަށް ގެންދަވާތީ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް މަސައްކަތް ކުރިއަށް ނުދާ ޕްރޮޖެކްޓެއް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ޓަރމިނޭޓްކޮށްގެން ކުރިއަރުވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތް އެ ބޭފުޅުންނާ، އެ ކޮންޓްރެކްޓަރާ ވާހަކަދައްކައިގެން ކުރިއަށް ގެންދަނީ އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް މި ކުރަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއިލު އަޙްމަދު ނަސީމް.

<u>ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މިކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި އެބަ ބަޔާންކުރޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ވަޒީރުން ހާޒިރުކުރަން ނޭޅިދާނެ ގޮތްތަކެއް. އެ ގޮތްތަކުގެ ފަހަނައަޅާދާއިރު ވެސް ވަޒީރުން މިތަނަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިޔަ ދުއްވަމުންގެންދަވާ ޖަވާބާއި އަދި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޙުރުމަތަށް، ކަރާމަތަށް އަރައިގަންނަން މި ކުރައްވާ މަސައްކަތް ހުއްޓަވައިލައްވާނީ ކޮންއިރަކުންތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ވަޒީރުންނާ ސުވާލުކުރަން ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ ފަރާތުން ވާނީ ސުވާލުތައް ވަޒީރުންނަށް ފޮނުވައި އެ ނޯޓިސްދީފަ. އަދި އެ ނޯޓިސްގެ މުއްދަތު ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން އެންމެ އަވަހަށް ބާއްވާ ޖަލްސާއަކަށް ނުވަތަ ވަޒީރުންނަށް ވަޑައިގަންނަވާ ޖަލްސާއަކަށް އަޅުގަނޑުމެން... އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް އެ ކަންތައް މި ހިނގަނީ. އެހެންވީމާ، މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ސުވާލަކަށް ނުވާނީ... ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލް ޣަފޫރު.

<u>ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލް ޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު މި ގާނޫނުއަސާސީއާ ގޮތަށް ވަޒީރާ ސުވާލުކުރަން ފުރުޞަތު ލިބިދޭ ކަމަށް ވާނަމަ މިހާރު 2 ހަފްތާވުރެ ގިނަ ޕްރެޒިޑެންޓްގެ ސަރުކާރުން އެބަ ގެންދަވާ. ކޮންމެ ޕްރެޒިޑެންޓަކު މިތަނަށް މެންބަރުން ސުވާލުކުރާނަމަ އެއީ 2 ހާސް ދުވަސް މިތަނަށް ހާޒިރުވާން އެބަޖެހޭ ވަޒީރު ޖަވާބުދާރީވާން. ޖުމްލަ މަޖިލީސް 5 އަހަރު ދައުރެއްގެ ތެރޭގައި ވެސް 6 ސަތޭކަ ދުވަހު ނުބާއްވާ. ދުވަސް ބާއްވާތޯ މި ހުރިހާ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދޭނީ؟ ޕްރެޒިޑެންޓަކީ ނޫން ކަމެއްގެ ވާހަކަ. ޕްރެޒިޑެންޓަކު ނޫން ގޮތަށް ގާނޫނު މި ކަމަށްވަނީ. މިގޮތަށް މި ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދިނުމަށް މަޖިލީހުގެ ނުހިނގޭނެ. އެއީ 5 އަހަރުގެ ތެރޭގައި މި ހުރިހާ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދެވޭނެ ގޮތެއް ނެތް މި ގޮތަށް ގާނޫނުއަސާސީގައިވާނަމަ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރުމުގެ ބާބު މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އެބައޮތް. މި ބޭފުޅުން އެދިވަޑައިގެންނަވާ ގޮތަކަށް ބޭނުންނަމަ ސުވާލެއް، ހުށަހަޅުއްވައިގެން އެކަން ހުށަހަޅުއްވަންޏާ ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރުމަށް. މިހާރު ފުރަތަމަ ސުވާލުގެ ވަގުތު މިހާރު މި ހަމަވީ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ ދެވަނަ ސުވާލަށް.

{5.2}- އާދެ! ދެވަނަ ސުވާލަކީ 5.2. ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބާ ކުރައްވާ ސުވާލު. ސުވާލުކުރައްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ސުވާލަކީ 15 ޖަނަވަރީ 2025 ގައި އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރާ ކުރަން ފޮނުވާފައިވާ ސުވާލެއް ކަމަށް ދަންނަވަން. ސުވާލަކީ، ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން ހުޅުމާލެއިން ގޯތި ލިބުނު ލިސްޓުގައި ނުހިމެނޭ ބަޔަކަށް ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނުން ގޯތިތަކެއް ހަވާލުކުރަން މަސައްކަތް ކުރާކަން ހާމަވެފައިވާއިރު މި މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު ބޭނުންވާ އެއްވެސް ލިޔެކިޔުމެއް ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީ އަށް ދިނުމުގައި ނުވި ގޮސްފައިވޭތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް ޖަވާބު ދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން މިނިސްޓަރު ޖަވާބު ދެއްވުމަށް 5 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުރެއްވި ސުވާލުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތީ ބިންވެރިޔާ ސްކީމާ ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ބަލަމުންދަނީ ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން އެޕްލައިކޮށްގެން ގޯތި ލިބިފައިނުވާ ފަރާތްތަކަށް ގޯތި ލިބިފައިވާ ކަމަށް ބުނާ ލިޔުންތަކެއް ހަދައިފައިވާ މައްސަލަ. މި ސްކީމަކީ ޚާއްޞަކޮށް ފުލުހުންނާއި އެމްއެންޑީއެފްގެ މުވައްޒަފުންނަށް ގޯތި ދޫކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލަހައްޓަމުންދާ ސްކީމެއް. ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން ގޯތި ލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ލިސްޓު ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު ލިސްޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ އެ ސްކީމުގެ ދަށުން ގޯތި ލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު މިނިސްޓްރީން މި ގޮތުގައި ޖުމްލަ ބަޔަކަށް ހާމަކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި ބިންވެރިޔާ ސްކީމާ ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުން ބަލަމުންދާ ބަޔާންކުރާ މައްސަލަތަކުގެ މިގޮތުން ފުލުސް މިނިސްޓްރީން ދަނީ ފުލުހުންނަށް ފޮނުވާފައި. އެހެންކަމުން މިނިސްޓްރީން ކުރިން ހިނގަމުންދިޔަ އިދާރާތުގައި 2024 ޑިސެމްބަރު 12 ވަނަ ދުވަހު ހިނގާދިޔަ އަލިފާނުގެ ހާދިސާގައި ބިންވެރިޔާ ސްކީމާ ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން

ބަޖެޓުންދާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ތަޢުލީމީ ބޯޑުންވާ އެއްވެސް ލިޔުއްވުމެއް ނުލިބިގެންގޮސްފައި ވާކަން މިހާތަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައެއްނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ހާދިސާ ހިނގައިގެންދިޔައިރު އެ އިމާރާތުގައި ހުރި ބިންހެލުމާ ސްޓީލާ ގުޅޭ ޒިންމާދާރުންނަކީ ޙާޒިރު ނުވިގެން ގޮސްފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު. މިނިސްޓަރަށް އެ ދެއްވި ޖަވާބާ ގުޅިގެން ނުވަތަ މިނިސްޓަރާ ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިތުރު ސުވާލެއް ކުރަން ފުރުޞަތު ހުޅުވާލައިފިން. އިތުރު ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ސުވާލުކުރެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމަށް.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ބިންހެލުމާ ސަލާމަތުގެ ދަށުން ހުށަހެޅުއްވި ބާރު ދިވެހިންގެ ނުރައްކާ ބަލަހައްޓާ ޤާނޫނީ އިދާރާތަކުން ތަފާތު ސަރުކާރު އިދާރާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ކުރިމަތިވެދާނެ ގޮތްތަކާއި، މިކަމުގައި ހިމެނޭ ސަރުކާރު، ޢާންމުގެ އެހީގެ ދަށުން ބިނާކުރެވޭ އިމާރާތް ފަދަ ގޮތްތަކުގައި ވަރަށް ފުރިހަމަ ފަރާތަކަށް އެކަން ފޯރުކޮށްދޭނެ ބޭނުމަކީ ގޮތަކަށް، ޚާއްސަކޮށް ގޮތަކަށް މި ސަރުކާރުން އަމަލުކުރައްވަނީ ކިހިނެއް؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފު! އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފު! އަޅުގަނޑު އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ މިހާރު ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑިޕާޓްމަންޓް އެދި މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެން ފޯރުކޮށްދޭނަން. އެހެންކަމުން މި ވިދާޅުވި ގޮތަށް އެގޮތަށް ހިނގާ ޝަރުތުތަކާ ކޮންބައެއްތޯއާއި އަދި އެކަމުގެ ތަފާސީލު ކޮންމެއަކަށް ހިނގައިދިޔަގޮތް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ކަމާ ބެހޭ ދިރާސާތަކުން. އެކަމުގެ މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑު ސީދާ ލިބިފައެއް ނެތް. އެހެންކަމުން އެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ބެހޭ ގޮތުން އެ ދާއިރާތަކުން ސުވާލުކުރައްވާން އެންމެ ރަނގަޅު ކަމަށް ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޭންކިންގ ސެކްޓަރުގެ ދަށުން ހަވާލުކުރަން ޖެހުން މިބިލުގައިވާ ބޭންކުތަކުގެ ތެރެއިން ހަވާލުނުކުރެވި ހުރި ކަމާ ވަރަކަށްތޯ ބޭންކެއް؟ ހަވާލުނުކުރެވި ތަސްދީޤު ކުރެއްވީތޯ؟ ފުރަތަމަ ސުވާލު. ދެވަނަ ސުވާލު، ހަމަ ހުޅުމާލޭގައި ހަދާފައި ހުރި ފްލެޓްތަކެއް ހަވާލުކުރަން ޖެހުން ދިމާވެފައި ފްލެޓްތަކެއް ހަވާލުނުކުރެވި ތަސްދީޤު ކުރެއްވީތޯއާއި ވަޒީރަކު ޤާބިލުކަމާ އެކުގައި ވަޒީރުކަން އަދާކުރައްވާ ކަމަށް ވަޒީރު ގަބޫލުކުރައްވާތޯ؟ ދެވަނަ ސުވާލު. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް މިނިސްޓަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޭންކިންގ ސެކްޓަރުގެ ދަށުން މި ކަނޑައަޅާފައިވާ ހުޅުމާލެއިން 1407 ޔުނިޓް. އޭގެ އަދި ގުޅިފަޅުން 2438 ޔުނިޓް. ގިރާވަރުފަޅުން 5186 ޔުނިޓް. ޖުމުލަ 9031 ޔުނިޓް. މީގެ ތެރެއިން ބިންހިއްޔާ ހަވާލުކުރެވޭ ގޮތަށް އޭރު ކަނޑައަޅާފައި، އޭރު ހަވާލުކުރަން ވަގުތުގައި އޮތީ ހުޅުމާލެ ފޭސް-2ގެ ކަނޑައެޅި. 2023 ވަނަ އަހަރު މި ސަރުކާރު އައިއިރުގައި 465 ފްލެޓަކަށް ހަވާލުކުރެވިފައި އޮތް. މިއީ މި ސަރުކާރު އައިއްސަ ކުރީގެ ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީ ކުރިން އޮތްއިރުގައި 159 ފްލެޓަކާ ހަވާލުކުރެވިފަ. ޖުމުލަ 624 ފްލެޓަކާ ހުޅުމާލެ ފޭސް-2އިން ހަވާލުކުރެވިފައި ހުރީ. އާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން މި ވިދާޅުވި ގުޅިފަޅުގައި ހިއްކާފައި ހުރި ސަރަހައްދުތަކުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް މި ވަގުތު ކުރަމުންދާތީ ބިރުޖު މަސައްކަތްތަކާއި، އަދި އެ ތަނުގެ ބިރުޖާ ގުޅިގެން ހަދަންޖެހޭ ސަރުބީއާއި، ސްޓްރަކްޗަރ މި ހުރިހާ ތަންތަން ބިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޔުނިޓް ހަވާލުކުރުމަށް، ސީދާ ދިޔަކަށް ޔުނިޓް ހަވާލުކުރުމުގައި ދަތިތަކެއް އައިއްސަ އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް، ފުރުޞަތު ބަދަލުތަކާއި ގެނެސްގެން ވީހާ ފަސް ގިނަ ފްލެޓަކަށް ވީހާ ފަސް އަވަހަކަށް ހަވާލުކުރުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކަށް މިހާރު މިނިސްޓްރީން ކުރަމުން، އިންތިޒާމްތަކެއް ދާ މަސް ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ގުޅިފަޅުގެ ތަރަޖަސްތަކާއި އެ ފްލެޓްތަކަށް ހަވާލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅައިގެން އެނގޭ ގޮތަށް ހަވާލުކުރަން ފަށާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރު. ފޭދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ.

ފޭދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ މިނިސްޓަރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ސުވާލަކީ ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން 9000އަށްވުރެ ގިނަ ގޯތި ދޫކުރަން ކުރީ ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާއިރު މި ގޯތިތައް ވުޖޫދުގައި ހުރިތޯ ސަރުކާރު ނިމުގެންދިޔައިރު ދޭން؟ ދެން ނޫނިއްޔާ މި ގޯތިތަކަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ، ގޯތިތައް ބިންހިއްކާ ނިންމަން ބޭނުންވާ ފައިސާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި އެ ބޭނުމަށް ފައިބައިގެންދިޔައިރު ހުރިތޯ؟ މި ސުވާލު އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މި މަޝްރޫޢު، މި ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން އެކުގައި ގޯތި ހަވާލުކުރެވޭ ގޮތަށް ބިންހިއްކާފައި އޮތީ، ސީދާ ވަގުތުން ދެވޭ ގޯތި އޮތީ ހަމައެކަނި ހުޅުމާލޭ ފޭސް-2. ފޭސް-3ގެ ބިންހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ފެށިގެން ކުރިއަށްދަނީ. އަދިވެސް މިހާރު ވެސް އެ މަސައްކަތް އެއްކޮށް ނިންމައިނުލެވޭ. ގެދޮރުގެ މަސައްކަތް މިހާރު އެ އޮތީ ނިމިފަ. މި ސަރުކާރު އައިއްސަ ގެދޮރުގެ މަސައްކަތް، ބިންހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ނިމިފައި އޮތީ. ގެދޮރުގެ މަސައްކަތް ކުރީގައި ފަށާފައި އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރު އައިސްގެން އެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ފައިސާދީގެން ނަގަވާފަ، ދީގެން، އިތުރަށް ދީގެން ނަގަވާފަ ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތަށް ނުވެފައި އޮތީ އެކުގެ ކޮންޓްރެކްޓް ހަމަޖެހިފައި އޮތްގޮތުގެ ސަބަބުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ މިހާރު ސީދާ މިނިސްޓްރީން ހަމަޖެއްސި އެއް ކޮންޓްރެކްޓަރެއް ނޫން. ސަރުކާރު ކޮންސްޓްރަކްޝަނާއި އަދި ފަރާތަކާ ސްޓޭޓްކޮމްޕެނީތަކުން ކުރިއަށްގެންދާ މަޝްރޫޢުތައް. އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ ޔާއި ކޮންސްޓްރަކްޝަނާއި ހަވާލުކޮށްފައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، ސީދާ މިނިސްޓްރީން ބަލަހައްޓާ ކޮންޓްރެކްޓެއް ނޫން އެއީ. މިނިސްޓްރީން މަސައްކަތް މި ކުރަނީ އެ ކޮންޓްރެކްޓް ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓާރުގެން ފުރިހަމަ ނޫނީ ބަލަހައްޓާ މިނިސްޓްރީގެ ދަރަނި މަސައްކަތް ބަލަހައްޓަން ކުރިއަށްގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ޝާހިދު.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބ.ކެންދޫ، ކުޑަރިކިލު، ކިހާދޫ، ދަރަވަންދޫގެ ނަރުދަމާ މަޝްރޫޢުގައި ވަޒީރު ވަނީ އިޢުލާނުކުރައްވާފަ. ބިޑްވިނަރާ ސޮއިކުރީ ދަރުން ބ.ކެންދޫ، ކުޑަރިކިލު، ކިހާދޫ، ކަމަދޫ، ދަރަވަންދޫ މި ރަށްރަށުގައި ގޮތް ދެމެށް ކަހަލަ ބަޔަކަށް ނިޔާމުކޮށް ބަދަލުކުރަނީ؟ އަދި ގޮތް ތިލަފުށިން ބަލާއިރު އިދާރީގޮތުން ނިމޭތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ބިޑްވިނަރާ ސޮއިކުރީ މާރޗްމަހު އުވަހެން، މާރޗްގައި ފެބުރުއަރީ ފެށުމުގެ ރަޖިސްޓްރީވެފައިވާ ފަރާތްތަކުން އިޢުލާނުކުރަނީ ދޭން ސޮއިކުރީ. އަގުބޮޑުނަމަ، އަވަސްވެސް ހ ސޮއިކުރީ ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ އެއީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަހީދު.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަތޮޅުތެރޭގެ ސްކޫލްތަކާ ބިންވެރިޔާ ސޮއިކުރީ ދަރުސް ދޫކޮށްލައިފާ ގޮތުގައެވެ، ފެށުމުގައި ރިވެތިކަމުން ފަށައިން ރިފައިންކުރީ އަށް ގޮތުގައި ދަލުފަށަ ޙަރީފާ ރަނގަޅުކުރެވޭތޯ؟ ދަފަސް ސްކޫލާ ފެށުމުގައި ހަމައެކަނި ޝަރުޠު ނޫން، ބަލަހައްޓަނީ އަށް ފެށުމުގައި ވަރުގަދަ ކަން ދިމާވެދާނެތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ މެންބަރު. ބިންވެރިޔާ ސްލިޕާ ގުޅޭ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން، މިނިވަން މުއައްސަސާއަކުން ކަންތައްތަކެއް ބަލާފައި އިސްލާހުކުރަން މިނިސްޓްރީއަށް އަންގާފައި އޮތް ކަމެއް އަޅުގަނޑަކަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވިފައެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، ގެދޮރުވެރިޔާ ސްލިޕުގައި އާ.ސީ.ސީން މައްސަލަތަކެއް ބަލާފައި އިސްލާހުކުރުމަށް އަންގާފައި އޮތް. ސަރުކާރުން އެ ޖިސްޓަން އަމިއްލަފަރާތަކުން ފުރިހަމަ ރިއަލްއެސްޓޭޓްކުރަނީއެއް ނޫން ނޫނީ ކަންތައްތަކެއް ބަލަނީއެއް ނޫން. އާ.ސީ.ސީން ބިލްޑިންގުކުރާ ކަންތައްތަކާއި އިސްލާހުކުރުމަށް އެންގީމާ އެ މަސައްކަތްތެރިކަމުން މި ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، ބިންވެރިޔާ ސްލިޕާ ގުޅޭ ގޮތުން މިފަދަ މައްސަލަތަކާއި އަދިއްސަ ނުލިބޭ އަޅުގަނޑުމެން އެކަމެއް ކުރިއަށްގެންދާނެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ކުޅުދުއްފުށި ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދު.

<u>ކުޅުދުއްފުށި ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ކުޅުދުއްފުށީގައި މިހާރު ސަރުކާރުން ފަށާފައި ހުއްޓިފައިވާ 400 ހައުސިންގ ޔުނިޓުގެ މަސައްކަތް ހުއްޓިފައިވާ ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަދި އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް ރާވާފައިވާ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިއަދު ސުވާލުގެ ދާއިރާއިން ނޫންކަން ހަމަ ވަރަށް ރަގަނޑު. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ޖީ ސުވާލު ބަލައިގަންނަން. ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ހުސައިން.

<u>ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރު. ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ކަނޑައެޅި އަދި ފުރުން ގޯތި ދިރިއުޅުއްވާކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް އެނގެން. މި ގޯތިތައް ހިއްސާކުރި، ރައްޔިތުންނާ ހަވާލުކުރަން ކިހާއިރަކުން ބަލައިގަން ހަމަޖެހިފައިވަނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި؛ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ބުރަވެތިވެވަޑައިގަތުން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަށް؛ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކުގެ، މި ދެންނެވި ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ބިންތަކުގެ އަގުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، އެ ކޮންޓްރެކްޓަރ ލިބިފައި ހުރި، އޭގެ ސަރަޙައްދުން ލިބޭނެ ގެއްލުމާއި، ދައުލަތުން ކުރަންޖެހޭ ހަރަދުގެ އޮޑިޓް ހަރުދަނާކުރުމުގެ އަޅުގަނޑު ހީވަނީ. އަޅުގަނޑަށް އެގޮތަށް މައުލޫމާތު ލިބިފައި އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް އެ ބިންތަކުގެ އަގެއް ސާފު ދަންނަވާކަށް ނޭނގޭ. އަޅުގަނޑަށް މައުލޫމާތު ދީފައިވާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ބިން ހިއްސާކުރެވޭ އެކަށީ ފެށި ދައުލަތުން ގެއްލެނިކަމަށް މިހާރު ހިސާބުކުރެވިފައި އޮތީ ބިލިއަނެއްހާ ޑޮލަރު ހަރަދުކުރާނެތީވެ އެބަ އިނގޭ. އަދި އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ތަންތަނުގެ ފުރާއި، ސަރުކާރާއި، ކަރަންޓާއި، ދެން ހުރި ވަގު ސްޓްރީޓް، އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ގާއިމުކުރުމަށް ޖެހޭނެ 400 މިލިއަން ޑޮލަރު ހަރަދުވާން ގަބޫލުކުރަމު. އެހެންކަމުން، މި ތަންތަނުގައި އާބާދީ މިހެން ދިރިއުޅުއްވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެތަކެއްގައި 600 މިލިއަން، އެހެން މަސްރޫފުން 600 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ވުރެ އިތުރަށް ހަރަދުވާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ. އެއީ ހަމައެކަނި ގެތަކުގައި. އެއީ ގެތަކެއްގައި 3500 ގޭގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެތައް ދުވަހު. އެހެންވީމާ، މައުލޫމާތަށް ބޮޑުވީ އެ ވާހަކަ ހަމަ ދަންނަވައިލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް.

ހުޅުމާލެ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފު ވާހަކަދައްކަވަން:

މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން އެޗް.ޑީ.ސީ ސްޓާފުންގެ ފުލެޓުތަކަށް އަސާސްއެޅި ފަހުން ގާތްގަނޑަކަށް އަށާރަ އަހަރު ވެއްޖެ. މިއަދު ހަމައަށް އެ މަސައްކަތް ވެސް ހުއްޓިފަ. އެއްވެސް ވަރަކަށް ކުރިއަށްނުދޭ. މިކަން ކުރިއަށްދަނީ ކޮންބައެއްގެ އިރުޝާދުންތޯ؟ އަދި ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި މަނިކުފާނުގެ އެއްވެސް ކަހަލަ މަސްލަހަތެއް އިސްކޮށްފައިވާނެތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބު ވާހަކަދައްކަވަން:

އަޅުގަނޑު ހިތަށް؛ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެޗް.ޑީ.ސީގެ ސްޓާފް ފުލެޓް މަޝްރޫޢަކީ އެޗް.ޑީ.ސީން ކުރިއަށްގެންދާ މަޝްރޫޢެއް. އެއްވެސްވަރަކަށް ސަރުކާރުން ދޭ ފައިސާއަކުން ނުވަތަ ކުރިއަށްގެންދާ މަޝްރޫޢެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ވަގުތުކޮޅު ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން ހިނގާ މަޝްރޫޢު އެހެންނޫންތޯ. ދެވަނަ ސުވާލު ގުޅޭ ގުރުއަތުލުމުގެ މަޝްރޫޢާ. އެއީ މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ވަގުތުކޮޅު ނިމުނީ. ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖޭ.އަޙްމަދު ޝަފީޤު. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝަރީފު.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝަރީފު ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކޮންފަރމް ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ، މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ގޯތި ދިނުމަށް ޖަހައި މި ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން މި ހުސްވި ސަރުކާރުން މި ދިން ގޯތިތަކާއި ދިނުމުގައި ދައުލަތަށް ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުންލިބޭ ގޮތަށް އެކަން ހުރިކަން މިހާރު މިނިސްޓްރީގެ ވާހަކައިން ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އެއާއެކު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން ފާހަގަކުރަން، އަޅުގަނޑު އިތުރަށް ތަޢާރަފުވާ ގޯތިތައް ދިނުމުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ ޢަދުލުވެރިކަން ނެތި ދިނުމުގެ ސަބަބުން އެ ސަރަހައްދުގައި ހިނގާ ބިމު އަޑިގައި ވަޅުލާފައި ހުރި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ވެސް ބަރަބާދުކަމަށްޖެހިފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މިހާ ބޮޑަށް ދައުލަތަށް ގެއްލުންލިބޭ ގޮތަށް ސަރުކާރުން ބަދަލުކޮށްލައި އޮތީމަ އެކަމާމެދު ޔަޤީނުން އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް މިނިސްޓްރީން އަޅައިދެނީ ނުވާ އޮތީ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ވަޙީދު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެ ވިދާޅުވި ރަނގަޅު ވާހަކަފުޅެއް. ބަލައް؛ ހުޅުމާލެއިން ހެއްސަކޮން ގޮތި ދިނުމުގައި އެބަހުރި ފުރާއި ނަހަރުދާގެ އަދި މަގުތަކަށް އަޅާ ގޮތަށް ދެވިފަ. އަދި އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ 2018 ހިސާބުގައި ސަރުކާރުން ފަށާފައި އޮތް މަޝްރޫޢެއް. އެއީ ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ ބިލްޑިންގ އުޅުމުގެ މަޝްރޫޢު ކުންފުނިތަކާ ހަވާލުކޮށްގެން. އެ ކުންފުނިން ފައިނޭންސް މަސައްކަތަކަށް ބޮންޑާ ފައިނޭންސިންގައި ހުރި ގޮތަށް ހަވާލުކުރެވުނު 28 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ މަސައްކަތެއް ފައިނޭންސިންގައި ހުރި. އެކަން ވެސް އެ ޕްރޮޖެކްޓް ހުއްޓިގެން ދިޔައީ އެކަމަށް ބެހޭ ފަރާތްތަކުން ކުރީގައި ކުރި. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބަލާލާއިރު ގެންގުޅެނީ އެކަމަށް ބަޔަކު ނުލިބި ދިޔައީ މިކަން ކުރިއަށް ގެންދެވެން ނެތް ސަބަބުތަކާ ގުޅިގެން. މި ސަރުކާރުން މި ދަށުން އެކަމަށް ގޮތް ދިނުމަށް އޮތް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ކުރިން ބޮޑު ބައެއް ކަންތައްތަކުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން. އެހެންނަމަވެސް، މި ދަށުން ބަޔަކު ނުލިބި ދިޔައީ ބެހޭ ގޮތުން މިހާރު ހުށަހަޅާފައި އެކަމަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތެއް ހޯދުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރަމުން. އެހެންވީމާ، މިގޮތުން އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓެއް ނުވި، މާލޭގައި ބަލައިލުމުން ނުވި ކަންތައް ހުރިކަން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ފާހަގަކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޒާމް.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޒާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޙީދު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ބ.ކެންދޫ ބިން ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ރިޔާސީ ވަޢުދެއް. އެހެންކަމުން، ކެންދޫ ބިން ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ފެށޭނީ ކޮން އިރަކުންތޯ؟ އަދި މި މަސައްކަތް ބިންވެރިޔާ ސަރުކާރުގެ ދަށުން ހިންގަން ހަމަޖެހިފައިވާ މަސައްކަތެއްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްތަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދަންނަވައިދިން ބިންވެރިޔާ ސްކީމަކީ މާލެއަށް، މާލޭގައި އުޅެން، މާލެއަށް ފުރަތަމަ ވެސް ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ހިންގާފައި އޮތް ސްކީމެކޭ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެ ސްކީމުގެ ޝަރުތުތަކުގައި އެހެން އެއްވެސް ރަށެއްގެ ފަރާތްތައް ހިމެނިފައި ނުވާނެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަސީޙް.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަސީޙް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަޢުޒަޒާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ދެ ސުވާލެއް އެބައޮތް. ފުރުޞަތު ކޮމިޓީ އެކުލެވިގެންވާ ގޮތް ވަޒީރު ކިޔައިދެއްވާފާނަންތޯ؟ އަދި މި ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭ ކިތައް މެންބަރުންތޯ؟ ވަޒީރު ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ މި ކޮމިޓީއަށް ރަނގަޅަށް ފުރުޞަ ލިސްޓަށް މާކްސް ދިނުމުގައި ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކުރެވިފައި ހުރިކަމަށް. މިހެން މި ދަންނަވައިލަން މި ޖެހުނީ ވަރަށްގިނަ ރައްޔިތުންތަކެއްގެ ޝަކުވާ އައިސްގެން މާލެ ހިސާބުގައި ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަތަކެއް ހުރި ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑުގެ އަތުގައި ސުވާލެއް، ގ.އ.ނިލަންދޫ އަދި ކޮނޑޭގެ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް ވަނީ ހުއްޓިފަ. މި މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަމުން މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ކަމެއްނަމަ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްތަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ސުވާލުކުރެއްވީ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގެ ސުވާލު މި އޮތީ ބިންވެރިޔާ ސޮއިކުރަން. ގެދޮރުވެރިޔާ ސޮއިކުރަން ނޫން. އެ ވިދާޅުވި ވާހަކައަކީ ގެދޮރުވެރިޔާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެއީ މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅުންހުރި ވާހަކައެއް ނޫން ކަމަށް ދަންނަވައިލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ބިންވެރިޔާ ސޮއިކުރާ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ހަވާލުކުރެވުނުއިރުގައި އެތަނުގެ އަސާސީ ޚިދުމަތް ބަރާބަރަށް ލިބެން ހުންނާނެތޯ؟ ފެނާއި ނަރުދަމާއާއި އަދި އެހެނިހެން ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދެވޭނެތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑރ. ޢަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުކުރުމުގައި މި ދެންނެވި ފްލެޓު ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތް ލިބޭނެ އޭރު ހަމައެކަނި ހުޅުމާލޭ ފޭސް-2 އިން މި ދޭ ގޮތަށް އެކަނި. އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން އައިއްސަ ގުޅިފައިވާ ސަރަހައްދުތަކުގައި ގުޅިފައި ހުރި ހުރިހާ ތަނެއް ހިމެނޭ ގޮތަށް ނަރުދަމާ ގާއިމުކުރުމަށް ބަޖެޓު މިހާރު އީ.ޕީ.ސީ ކޮންޓްރެކްޓެއްގައި ސޮއިކުރެވިއްޖެ. އެހެންވީމާ، ހުޅުމާލޭގައި އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ވަރަށް އަވަހަށް މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނެ. ދެން ހުޅުމާލޭ ފޭސް ބިނާކުރުމާއި ޑްރެޖަރުގެ ބިން ހިއްކާ މަސައްކަތަކާ ނިމުމާ އެއްކޮށް އެ އަސާސީ ޚިދުމަތް ގާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރެވޭނީ. ހަމަ ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ މިއީ އެބައޮތް ސަރުކާރުން މިލިއަން ޑޮލަރުގެ މަސައްކަތްތަކަކާ ސަރުކާރުން އެ ކަމަކު ބަޖެޓާ ހަމަހަމައަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓާ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ބަޖެޓަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކަކީ ބަޖެޓުގައި ވަކިން ނަގާފަ. އަދި އެކަމާ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ވެސް އިރުޝާދުކުރަން ބޭނުންވާން ކަމަކަށްވާތީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދުދީދީ.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ޑޮކްޓަރ ވަޒީރު. މަނިކުފާނު ވަރަށް ގިނައިން ދޮގުހަދާކަން ފާހަގަކުރެވޭ ޚާއްސަކޮށް އަހަރެމެން ދެކެމުން. ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ހުއްޓުވާލައި އެއީ ނުކުރާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ދައްކަން ވެސް ވަރަށް މަސައްކަތްކުރޭ. އަދުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ބިންވެރިޔާ ސިޓީގާ އެއްގަމުގައި މަސައްކަތްކުރައްވާފައިވާ ކަމަށް ރައީސް ޑރ.މުޢިއްޒު ވަޢުދުވެވަޑައިގެންނެވި 85000 ފްލެޓު، ގޮތި ނ. ސިޓީގެ ކަނޑަ ސިޓީގެ ހިންގަވައިދެއްވާނަމާ. އެގޮ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް މިހާރު ފެނިފައިވާތީ މިހާރު އަހަމިޔާބިދީން މިހާރު ތިޔަ އަހަރުތަކެއްގެން މި ދިޔައީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއާ ގުޅޭ ކަމެއް އޮތްނަމަ ޖަވާބުދެއްވުމަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑޮކްޓަރ އަބްދުﷲ މުއްތަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ބިންވެރިޔާ ސިޓީގެ މި ދިރިއުޅުމަށް ގެތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިންގި ސިޓީގެ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ އަތި ސަރުކާރުގެ ދަށުން ހިންގާ ބިން ހިއްސާ ކޮށްދިނުމުގައި އެ ފްލެޓު އެކުލެވިގެންވާ އެ މަސައްކަތަކީ ސަރުކާރުން މިހާރު ވެސް ބޭއްވުމަށް ނިންމާފައި އޮތް އިންތިޒާމެއް ކަމަށް ވެސް ހުރިއިރު އަޅުގަނޑު ފެނިގެން ދިޔައީ. އެއްނިޔާ، އެ ރަށުގެ ސުލްޙުގެ ތެރޭގައި ވައްދާ އެއްބަސްވުމެއް އެ މަސައްކަތްތަކުގައި ޚިދުމަތް އެބަދޭ މިހާރު ވެސް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކުޑަދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޝާހިދު.

ކުޑަދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަދުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ބިންވެރިޔާ ސިޓީގާ އެކަމަށް ހަމަ އާދެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ދިމާވާ ހަދި ސިޓީގެ. މި ސިޓީގާ ހަމައެކަނި ގާތް ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮ ސިޓީގެ

ކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ސިޓީ ކަހަލަ، ކުޑުދުއްފުރި ސިޓީ ކަހަލަ ބަސް ފުރިފައިވާ ތަންތަނުގެ ރައްޔިތުންނަށް މިފަދަ ސްކީމުތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ޕްރޮސީޖަރއަކީ، މި ސަރުކާރުން އޮތީ ކިހާވަރަކަށް؟ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު؛ މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ބިންވެރިޔާ ސްކީމް މި ދެންނެވި ގޮތަށް މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅުން ޖާގައި ހިންގުން ސްކީމެއް. އެ ސްކީމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. އެއީ ކުޑުދުއްފުރި ކަހަލަ އާބާދީ ގިނަ އަދި ބިން މަދު ތަންތަނުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ފުރުޞަތު އަރުވައިގެން އެ ކުރިއަށްގެންދެވޭތޯ ބަލަމުންދަނީ. އެއީ މުޅި ރާއްޖޭގައި ގޯތި ދީގެން އިމާރާތްކޮށްގެން ގެ އަރުވައިގެން ކުރިއަށްގެންދަވާން އެއް ތަނެއް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ޕްރީފެބްރިކޭޓް ހަމަ ގޯތިގައި ގެ އަޅައިގެން ކުރިއަށްގެންދަން. ބިން ނެތް ކަމަކު ވަންޏާ ދެން ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ފުލެޓްތަކެއް އަޅައިގެން ކުރިއަށްގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލުން ސަރުކާރުން ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް މިހާރު ވެސް އިޢުލާންކޮށްފައި އެބަ 57 ރަށުގެ ހައުސިންގ ޔުނިޓް އެތުގެ މަސައްކަތް ވެސް ކުރިއަށްދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖ.އަޙްމަދު ޝަފީޤު.

<u>ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަފީޤު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަޢުދުވެ އެ ރައްޔިތަކަށް ގޭ ދިބިފައިވާ ތަނަވަސް ގޭ ހަވާލުކުރުން. އަޅުގަނޑު އެކަން ހަނދާންކޮށްދެނީ. މި ސަރުކާރަށް 600 ދުވަސްވެގެން ދިޔައިރު ކިތައް ގޭ މިއަދާ ހަމައަށް ހަވާލުކުރެވިފައިވޭތޯ؟ ގެދޮރު ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް ފެށޭނެ ތާރީޚާއި ނިމޭނެ ތާރީޚު؟ ހުޅުމާލޭ ފޭސް-3ގެ ފުލެޓުގެ ނަރުދަމާ އަދި މަގުތައް ހަދާނެ ތާރީޚެއް؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވުން އެދެން.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ބިންވެރިޔާ ސިޓީމަރުން ބޭނުންވާ ބިން ހޯދުމުގައި އޭރުގެ ސަރުކާރުން ހިންގާފައި އޮތީ ތަފާތު އެކިއެކި ސިޓީތަކެއް. އެގޮތުން އެޗް.އެޗް.އެމް.ސީއާ ހަވާލުކޮށްގެން ޑިޒާވަރު ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ. އެޗް.ޑީ.ސީން ހުޅުމާލެ ފޭސް-3 ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ. ސަރުކާރުން ލޯނެއް ނަގައިގެން ގުޅިފަޅު ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގައި މިނިސްޓްރީގެ ކޮންޓްރެކްޓްގެ ދަށުގައި މި އޮތީ ގުޅިފަޅު އެކަނި. ދެން ހުރި ތަންތަނުގައި ބޭނުންވާ ޚިދުމަތްތަކާއި ގައިޑުލައިނާ އ ކަންތައްތައް ހުރި ކޮންޓްރެކްޓްތަކުގެ ތެރެއަށް ވަދެއް. އެހެންވީމާ، އެ ހަމަޖެހިފައި ހުރި ކޮންޓްރެކްޓްތަކާއި މި ކޮންޓްރެކްޓްގެ ތެރޭގައި އާބިޓްރޭޝަނަށް ދާން ޖެހިގެން ކޮންޓްރެކްޓްތައް ވެސް އެބަހުރި. މަސައްކަތް ކުރިއަށް ނުގެންދެވި އަދިވެސް ހުއްޓިފައި އޮތް ކޮންޓްރެކްޓް ބައެއް ކުންފުނިތަކުން ސަރުކާރަށް ދަޢުވާކޮށް ވެސް އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، ގުޅިފަޅުގައި މި ދެންނެވި ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ނިންމާލުމަށް، ފާރާއި ނަރުދަމާ ކޮންޓްރެކްޓް ކުރުމަށް ޖަހައި އަޅުގަނޑު މިހާރު ވަނީ ކޮންޓްރެކްޓަށް ހޯދާފައި. ފައިނޭންސް ހަމަޖެހުމާ ގުޅޭ މަސައްކަތް ކުރަމުން މިހާރު އެ ދަނީ. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް 400 މިލިއަން ޑޮލަރު ހަރަދުވާނެ ކަމަށް ލަފާ، އަންދާޒާކުރެވޭ މަޝްރޫޢެއް ކަމަށްވާތީވެ އެއަށް ފައިނޭންސް ހަމަޖެހުމާ އެކުގައި މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ދެން ހުރި މަޝްރޫޢުތަކުގައި މި ދެންނެވި ގޮތަށް ކޮންޓްރެކްޓާ ހަވާލުކުރުމުގައި ހުރި ކޮންފްލިކްޓާއި އެ ހުރި ފަސާދަތަކާއި އެ ހުރި މަސްއޫލިއްޔަތު ބައްލަވާފައި، ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މަސައްކަތް ފަށާ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު ފައިސަލް.

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ފައިސަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައީސް، މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ ބިންވެރިޔާ ސިޓީގެ ހުޅުމާލެއިން ދޫކޮށްފައި ހުރި ގޯތިތަކުގެ އިތުރަށް ތިޔަ މިނިސްޓްރީގެ ބައެއް ސާފު ކުރުމަށް އެއްވެސް ޕްލޭން ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ކުރިއަށް ދެވޭނެ ބާވައެއް ފެންނަން ހުރިތޯ އިތުރު މަސައްކަތެއް ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ވޭތޯ. އަދި އަޅުގަނޑު ސުވާލަކީ ބިންވެރިޔާ ސިޓީގެ ބާކީ ހުރި އިތުރު ބިންތައް އުފެއްދޭނީ ކޮން އިރަކުންތޯ؟ ދެން ހުޅުމާލެއާއި

ބިންވެރިޔާ ސަލާމުން ދޫކޮށްފައި ހުރި، ހުޅުމާލޭގައި އެ ހުރި ބިންތަކުގައި އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާނީ؟ ދެން މިނިސްޓަރ ތިޔާ ބިޑިންގް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑިސްޓްރިކްޓް ޖަވާބުދެއްވައި، ވަޑައިގަންނަވާއިރު ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ނުދޭން، ގަސްތުގައި ނުދެނީތޯ ދޭން ޖަވާބެއް ނެތީތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހުޅުމާލޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ދެންނެވި ގޮތަށް ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލި ކުރިއަށްދާ އިންވެސްޓްމަންޓް ކޮންޓްރެކްޓްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާތަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ނުކުތާ މިނިސްޓްރީގެ ސަބްލޮޓު އެއްގެ ތެރޭގައި އިންވޮލްވްވާ ކަމަށް ވެސް. ސަބްލޮޓުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ފަރާތްތަކަށް އެކަން ހަވާލުކޮށްފައި ހުރިކަން އެބަ އިނގޭ. ސިޓީ މިނިސްޓްރީގެ ސަބްލޮޓު އިންވޮލްވްވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަޖުރިބާ އެއްވެސް އިދާރާއަކުން އަންގާފައެއް ނެތް. އެ އަންގާފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގޮތުން ވިޔަސް އަދި ސިޔާސީ ގޮތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަންގައިދީ ކަމުގައި ވާނަމަ އެ ނަގަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅާނަން. މި ވަގުތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް އިންވެސްޓަރެއްގެ ބަޔަކުން އަންގާފައެއް ނެތް. މިނިސްޓްރީގެ ސަބްލޮޓު އިންވޮލްވްވެގެން އަސްލު ކޮށްފައި އޮތް ކަމެއް ކަމަކު. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ދެން ހަމަ އެއާއެއްޗެއްސަށް މި ވިދާޅުވި އިމާރާތްކުރުމުގެ ކަންތައްތައް، އެއީ ހުޅުމާލޭގެ ފޭސް-2 ގައި ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް މިހާރު ވެސް އިމާރާތްކުރުމުގެ ހުއްދަ އެޕްލިކޭޝަން ދިނުން ބައެއް ފަރާތްތަކުން އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް އެބަގެންދޭ. ދެން އޭގައި ހުރި ދަތިތަކެއްގެ ވާހަކަ މި ދަންނަވާލީ. ބައެއް ގުޅިގެން ދިޔައީ ހުރި އެ އިމާރާތްކުރުމާ ކަހަލަ ތަންތަނެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެކަން ބަދަލުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ ގޮތް ބިމުގައި ހުރި ފުރުސަތުތަކަށް، ހުޅުމާލޭގެ ފޭސް-2 ގައި ވީހާ ވެސް އަވަހަކަށް އެ އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ފުރުސަތު ދިނުމަށް ބަލަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ސަލީމް.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ބިންވެރިއާ ސްކީމްގެ ދަށުން މި ސަރުކާރުން ބިން ހިއްކުމަށް ޓަކައި ރަސްމާލޭ ވަނީ މަސައްކަތް ފައްޓަވާފަ. ރަސްމާލޭ ޕްރޮޖެކްޓަކީ ވަޒީރުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ހިނގާ މަސައްކަތްތަކެއްތޯ؟ އަދި ރަސްމާލޭގެ ބިން ހިއްކާ ނިންމައި ރަސްމާލޭއިން ފުރަތަމަ ގޯތި ދެވޭނީ ކިހާ ތާރީޚެއްގައިތޯ؟ އަދި އެ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް ޚަރަދުވެގެންދާނީ ކިހާ ވަރަކަށްތޯ؟ އަދި އެ ޕްރޮޖެކްޓަކީ ކުރީ ސަރުކާރާ ގުޅިގެން ހިނގަމުންދާ ޕްރޮޖެކްޓެއްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑރ. ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެ ކުރެއްވި ސުވާލަކީ ރަސްމާލޭގެ ސުވާލަކީ ބިންވެރިއާ ސްކީމާ ގުޅުންހުރި ކަމެއް ނޫން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ރަސްމާލޭ ހިއްކަމުންދަނީ ބިންވެރިއާ ސްކީމުގެ ދަށުން ހިއްކާކަމަކަށް ނޫން. އެއީ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާފައި ހުރި ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި ހިއްކަމުންދާ ސަރަހައްދަކަށްވާތީ. އެހެންވީމާ، މިއަދުގެ ސުވާލާ ގުޅުން ނެތީމަ އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސާރާ ނަޒީމް.

ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސާރާ ނަޒީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ވެސް ވަޒީރު މި ކުރައްވަމުންދާ މަސައްކަތަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ގުޅޭ ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޭނުންފުޅުވާ ކަމެއް އެއީ ބޯހިޔާވަހިކަން. އެގޮތުން މިހާރު ގުޅީ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް ހިއްކި، އަމަލީ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށްގެންދާކަން ފާހަގަކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ބިންވެރިއާ ސްކީމްގެ ދަށުން ބައިވެރިންނަށް ގޯތި ލިބޭން އެއީ ވަރަށް ދުރުން ކަމުގައި ދެކެން. ދެން ވަރަށް ގިނަ ޝަކުވާތައް ރައްޔިތުންގެ ހުށަހަޅަން ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، އެ ބައިވެރިންނަށް ކަނޑައެޅުމަށް އެ ކަންކަން ކުރެވެމުންދަނީ ކިހާވަރަކަށްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްޠަލިބް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ނިއުސް ކޮންފަރެންސްގައި ވެސް ދަންނަވާފައި އޮންނާނެ އަޅުގަނޑުމެން އުސޫލުގެ ގޮތުން ބަލާނީ ސަރުކާރު ހަމަވާ ފަރާތެއް ނޫން ފަރާތަކަށް ދީފައި އޮތުމީ ނޫންތޯ. އެގޮތުން މި ދަންނަވާ ގޮތަށް މާލޭގެ އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައި އޮތް ފަރާތަކަށް ވަންޏާކުން ކަމަށް މި ކަނޑައަޅާފައި މި އޮތީ ބިންވެރިޔާ ސޮއިކުރުން ގޮތް ލިބޭ ފަރާތްތަކެއް. އެހެންވީމާ، އެ ނޫން ފަރާތަކަށް ދީފައި ހުރިތޯ، ފުރަތަމަ ވެސް އެހެން ރަށްތަކުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައި ހުރި ފަރާތަކަށް އެބަހުރިތޯ ދީފައި، ނޫންތޯ. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުން މި ގެންދަނީ. އެކަން ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ފަރާތަކާ ދެމެދު އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އަޅުގަނޑުމެން އަޅަމުން ގެންދަނީ. ދެން ހަމަ އެއާއެއްކޮށް މި ދަންނަވާ ގޮތަށް މިނިސްޓްރީން ހަވާލުކުރެއްވުމުގައި، ރަސްމީކޮށް ހަވާލުކުރެއްވުމަށް ހުރި ނޫން ތަނަކަށް އެހެން ގޮތަކުން ވެސް މި އެޕާޓްމަންޓް ހަވާލުކުރެވިފައި އޮތް ކަމަށް ވަންޏާ އެ މައްސަލަތަކެއް ބަލައި ޤާނޫނީ ގޮތުން ބެލުމަށް ފުލުހުންނަށް ފޮނުވައި މަސައްކަތްކޮށްގެން ވެސް އެޕާޓްމަންޓް ހަވާލުކުރަމުން ދާނެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނައުފަލް.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނައުފަލް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރ. އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މ.އަތޮޅު މުލައްޔާ ނާޗުރަލް ގުޅިގެން ކުރިޔަށް ގެންދިއަ ޖ.ރ.ރައީސް މާލޭގެ ރިޔާސީ ވަޢުދެއް. އެހެންވީމާ، މި މަސައްކަތްތަކުގެ ހާލަތު މަސައްކަތް ފަށާނީ ކޮން ތާރީޚަކުންތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ވަގުތު ހަމަވީއާ ގުޅޭ ސުވާލެއް ނޫން ކުރަން އަޅުގަނޑު ކަނޑައަޅަން. ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް.

ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިރާގުގެ އެއްވެސް ތާކު ކުރާ ކަމެއް ނޫން އަސްލުގައި ބަންގަލޯތި ހިޔާ ބުނުމަކީ. ރާއްޖޭގައި ކުރަމުންދާ ކަމެއް. އޭގެ ސަބަބުން ބިރުވެރިކަމާކަން ވެސް ދުވަހަކު ބައެއްލެއް ނުދެއް ލިބޭ. އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިއަދު ސިޔާސަތު ބަދަލުކުރުން، ދިރާގުގެ އެހެން ޒަމާނުތަކާ އެއްގޮތަށް ހައުސިންގެ ޓެކްނިކް ނުވަތަ ޓެކްނިކް އައީ ދިގު މުއްދަތެއްގެ ދަށުން ގޮތަކާ ދެމެހެއްޓޭ ބަންގަލޯތަކުގެ މައުސޫލު ބަދަލުކުރަން ސިޔާސަތެއް ހެދުން ވަނީތަކާ ގަސްތުކުރައްވަނީތޯ؟ ރާއްޖޭގައި މި ބަންގަލޯތަކާ ޒާތާ ހިނދުކު މިކަން ބައްލަވާނެ ކަމަކަށް ނުބެލޭވޭ. އެހެންވީމާ މި ސުވާލުކުރީ. ދެން ދެވަނަ ސުވާލަކީ މިއަދުގެ ސުވާލާ މާބޮޑަށް ގުޅުންހުރި ސުވާލެއް، އެކަމަކު ޖަވާބުދެއްވުން އެދެން މަނިކުފާނުގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ތުލުސްދޫގެ ފެނުގެ ނިޒާމުގެ ޚިދުމަތް ލިބޭނެ ތާރީޚަކީ ކޮބާތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

މިނިސްޓަރ މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއަށް ޖަވާބުދެއްވުން އެދެން ހިތަނީ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑރ. އަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަސްލުގައި މި ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން މި ދޫކުރެވޭ ބިން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑރ. އަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދައްކަވަން:

ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން މި ދޫކުރެވޭ ބަންގަލޯ... ބިންވެރިޔާ ސްކީމު... ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން މި ދޫކުރެވޭ ބަންގަލޯ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން:

ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތުމަކާ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑޮކްޓަރ ޢަބްދުالله މުއްޠަލިބު ވާހަކަދައްކަވަނީ:</u>

އާދެ ބޭނުންފުޅާ ސުވާލު؛ ބޭނުންފުޅާ ސުވާލު...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަނީ:</u>

ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ދެއްވާ ޖަވާބު އަޑުއައްސަވަން ކޮމެޓްރީއާ އެކު ދިރިސްތުވަޅައިގެން އިންނަވާ. އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ވަޒީރަށް މި އަރުވީ؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ބުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތުމަވާ. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ބުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަން. އާދެ! ވަޒީރު ކުރިއަށްގެންދަވާ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޑޮކްޓަރ ޢަބްދުالله މުއްޠަލިބު ވާހަކަދައްކަވަނީ:</u>

އާދެ އެހެން މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް ބޭނުންފުޅާ ސުވާލުތަކުގެ ގޯތިތަކާ ބަނޑާރަގޯތިތަކެއް. އެހެންވީމާ، ބަނޑާރަގޯތި ދޫކުރުމުގައި މި ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅޭ އެހެން ޤައުމުތަކަށް މި ރަށްޖެހޭ ވަރަށް ގާއިމު ސަރުކާރުގެ މި ބަނޑާރަގޯތި ދޫކުރުމަކީ. އިނގިރޭސި ބަހުން ދަންނަވާ ކަމަށް ފްރީހޯލްޑްގެ ގޮތުގެ މި ބިން ދޫކުރަނީ، ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުމަށް ބޭކައި ދޫކުރަނީ ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ގާއިމު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ކަންތައްތަކުގައި ފަސް ހިސާބުރާޓީ ފަސް ރައްޔިތުން މުހިންމު ކަމެއް ގޮތުގައި ފަރުވާތެރިވުމަކީ އޮތް ކަމެއް ބަލަހައްޓާކަމަށް، އެ ސިޔާސަތު ބަލަހައްޓާކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެކަނި ލިބިގެންވާ ބަރުއް ނުހުން. އެހެންވީމާ، ބަނޑާރަގޯތި މި ބިދޭސީންގެ ގާނޫނުއާއި ގެސްޓްހައުސް، މަޖިލީހުން އެއަރ ރައްޓުއް ހަރަމިހިނާވަމަ އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ދޫކުރުމާ ވިއްކުމުގެ ގޮތަށް ކުރިއަށްދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރު ގޮތްތަކުގައި ބަނޑާރަގޯތި ދީގެން ކުރިއަށްދިއުމުގައި ދަތިކަމަކަށްވެފައިނުން. އެކަމަކު، ބައްޓަން ގޯއްޗަކުން މަޖިލީހެއް ބުރުއިން، ގާނޫނުގެ ބުރުއިން އެ ބައެއް ގޯތިދޫކުރެވޭ މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަނީ:</u>

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް، ދެވަނަ ފުރުޞަތު.

<u>ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދައްކަވަނީ:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރާއްޖޭގައި އެހެނިހެން ރަށްރަށުގައި ބަންޑާރަގޮތީ ދޫކުރާ އުސޫލުން ނ.ހޮޅުދޫގައި ފެންގެ މަސައްކަތުގެ 80% ނިމިފައިވީ. ހަމަ އެހެން ރަށްރަށުގައި ވެސް ފެންގެ މަސައްކަތްކުރާ ފަދައިން ޕްރޮޖެކްޓުގެ ބާކީ އޮތްބައި ނިންމައި ހަވާލުކުރެވިގެން އުޅެނީ ކިހިނެއްވެގެންތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޢަބްދުﷲ މުއްތަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއީ ފެނާއި ނަރުދަމާއާ ގުޅުންހުރި ސުވާލެއް ކަންނޭނގެ. އެހެންވީމާ، މި ކުރި ސުވާލާ ސީދާ ގުޅުމެއް ނެތީމާ އަޅުގަނޑު ޖަވާބެއް ނުދޭނަން. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރު.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް މި ގެދޮރުވެރިޔާ ސްކީމްގެ ދަށުން ގޯއްޗެއް ލިބިފައިވޭތޯ؟ މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް އަދި ފަސްޓްލޭޑީ ވެސް އާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަދި އެއްވެސް ވަޒީރަކަށް ގޯއްޗެއް ލިބިފައިވޭތޯ؟ އަދި އެ ފަރާތްތަކަށް އެ ގޯތިތައް ވަނީ ހަވާލުކުރެވިފައިތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުގެ ދާއިރާއަކީ ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، ސުވާލުގެ ދާއިރާ ކަމަށް ބަލައެއްނުގަނެވެން.
ކާޑެއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޝާމް.

<u>ކާޑެއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިޝާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން ކުރި އާބާދީ ހިފާ ރަށްރަށުން މީހުން ބަދަލުކުރުމުގެ ސިޔާސަތު މި ސަރުކާރުން ގެންގުޅޭ ހިނދެއްތޯ؟ އަދި ވ.ރަކީދޫ މީހުން އެހެން ތަނަކަށް ބަދަލުކުރާ

ނަމަ، މި ސަރުކާރުން ބަދަލުކުރާ ނަމަ ކުރާނީ ކޮން ސަރަހައްދަކަށްތޯ؟ އަދި އެހެން ކަމަށް ވާނަމަ އެއީ ބިންވެރިޔާ ސްކީމުގެ ދަށުން ކުރާ ކަމެއްތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއަދުގެ ސުވާލުކުރެއްވުމުގެ ވަގުތު މިހާރު ހަމަވީ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން ވަޑައިގެން ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދެއްވީތީ. އާދެ! މިހާރު، އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ކުރިއަށްދަނީ ޖަލްސާގެ، އާދެ! ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކެމްޕެރިވެވަޑައިގެން އަޅުއްސަވަން އިންނަބައްޖަވާ އެޖެންޑާ ކުރިއަށްދާއިރުގައި އިނގޭތޯ. އަޅުއްސަވަން އިންނަނަވާ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 192 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ޝިހާދު ޙާލިދު ޒާހިރު މަޖިލީހުން ވަކިވެވަޑައިގެން ދިޔުން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 197 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކުރިން މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މަޖިލީހުގެ ބިލްތަކާއި ހުށަހަޅާ ކަމަކާ ވާހަކަ ބޭނުންކުރައްވައިގެން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާ މަޖިލީހުގައި ދެންނެވުން އާދޭސްގެ ކުރައްވާ ސިޔާސީ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެއްވި ތަޢުލީމީ މަޤާމަށް މިހިސާބުން އެހެން ބިލްތަކުގެ އެންމެ ސިވިލް އާންމުކޮށް، ޖުމްލަކޮށް އަޅުގަނޑު ދެނެގަތުމަށް ގެ ކަމަށް ބާރުއަރުވައިދިނުމަށް، މިހިސާބުން ދެކެވަޑައިގެންނެވި ޙާލަތު ހިނގި ގޮތުގައި މޫނު ކަމުގައި ދެންނެވުން.

މިހާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޚާއްސަކޮށް މަޖިލީހުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 197 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބާރުއަރުވާފައިވާ މި ދެންނެވި ސަބަބު ފުރިހަމަކޮށްފައި، އަ މަޖިލީހަށް ކުރިން މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި ކުރިއަށްގެން ނުކުތް ވާހަކަދައްކަވަން.

6. މަޖިލީހަށް ބަޔާންކުރަންޖެހޭ ގަރާރު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ ނަންބަރު 6.

{6.1}- ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގަރާރުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤަރާރު ނަންބަރު އަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހުރަސްއެޅިގެންދާ ގޮތަށް ރިޔާސަތުން އަމަލުކުރައްވަމުންދާ ގޮތާ ދޭތެރޭ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް ދެނެގަތުމަށް ބޭނުން ހުށަހަޅާ ގަރާރު.

7. ނުނިމިހުރި މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ އެޖެންޑާގެ ނަންބަރު 7 އަށް. ނުނިމިހުރި މަސައްކަތަށް. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ޝަކީރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޕްރޮޕަރޓީ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރުގެ ތެރެއިން ބާކީ އޮތީ 3 ގަޑިއިރާއި 25 މިނެޓު. އެއީ ޕީ.އެން.ސީއަށް 2 ގަޑިއިރާއި 16 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 18 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 14 މިނެޓު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށާއި އެމް.އެން.ޕީއަށް 12 މިނެޓު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓު. ވާހަކަދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު އަރުވަމުން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަބްދުﷲ ޝަފީޤަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މިހާރު މި އަރުވަނީ މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ޒުހައިރު އިބްރާހީމަށް.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ޒުހައިރު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ސަރުކާރުގެ ޕްރަޔޯރިޓީތަކުގެ ޤައުމީ ސިޔާސަތުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މިފަދަ މުހިންމު ބިލެއް މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ޝަކީރު ސްޕޮންސަރކޮށްދެއްވައިގެން ހުށަހެޅުއްވީ ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ ބިލުގެ ދަތިކަން ބައްޓަންކުރުމަށް މަޑުޖެހިލުމުން ޖަހައި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ބޮޑުވަރު ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި އަދި އެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު ދެނެގަތުމާއި ދިރާސާކޮށްގެން މަޑުޖެހިލުމުގެ މުހިންމު ބިލެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު މި ބިލު ދެކޭތީއެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިފަދަ ބިލެއް މުހިންމުވާ ސަބަބަކީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ދެމިއޮތުމާއި ކުރިޔަށް ދަރަނި ބޮޑުވެފައިވާ އެހެން ޕާސް ބަޔަކަށް ދިރާސާކުރައިވާ ދެމިހުރުން ބައްޓަންކުރުމަށް މަޑުޖެހިލުމުންނާ ބިލެއް ކަމުގައި ދެކޭ އަޅުގަނޑު މި ބިލާ ދެކޭގޮތް. އަދި ހަމަ އެހެންނަމަވެސް އަދި މި ބިލުގެ ސަބަބުން ނަޒުރު ހާލަތަކަށްދެވޭ ޖޭގެ ރައްކާތެރިކަން ބޮޑު، ރައްކާތެރި ޢާއިލާތަކާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ކަމަށް ބެލޭ އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން. ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ހިންގުމަށް ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު ވަރަށް ބޮޑު ފަސޭހަ ދިރިއުޅުމެއް ކަމަށް ބޭލޭ އަޅުގަނޑު ދެކޭ. ގާނޫނީ އޮނިގަނޑެއް ޤާނޫނީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ހިންގުމަށް އަދި ގިނައަހަރުތަކެއްވަންދެން އެދިގެންގޮސް ވަރަށް މުހިންމު ފިޔަވަޅެއް ކަމަށް ދެކޭ އަޅުގަނޑު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮޑުނަގާ

ޝަފާފުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތަކީ މިއަދު ހިސާބުން ވެސް ރައްޔިތުންގެ އެއް މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމުގައި ފާހަގަ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިފަދަ މުހިންމު ގާނޫނުތައް ގެނެވިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސަތުތައް ހަރުދަނާކުރެވިގެން އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅިގެންދާނެ ދިއުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިގެންދާނެ ވަރަށް މުހިންމު ހަރުދަނާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދި މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކީ އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ޝަފާފުވެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުން ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ހަދުސިންގެ މިންގަނޑުތަކާއި ވަސީލަތްތައް ކަނޑައެޅިފައިވުން ވަރަށް ބޮޑަށް ފުރަގަސްކޮށްލާ ބިލެއް ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން މިކަންކަމަށް ފުރިކަން ގެނައުމަށް ބަދަލާއި މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުގެ ތެރޭގައި ޝަފާފުވެރިކަން ވިޔަސް އަދި އެހެނިހެން ކަންކަން ވިޔަސް ވެސް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ކަންކަން ދިރާސާކޮށް، ގްރައުންޑްވޯކްކުރެވިގެން ބިލުގެ ގާނޫނުތަކުގެ، ގާނޫނުގެ ތަރުތީބުން އަދި ހުރި ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން މި ކަންކަން ހަރުދަނާ އުސޫލުއެއްގެ ތެރެއިން ކުރިއަށްގެންދިއުމަކީ މި ސަރުކާރުގެ މުހިންމު އަސާސެއްގެ ގޮތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައިވާ ޝަފާފުވެރިކަމާ ގުޅޭ ބިލަކީ ވަރަށް ވެސް މުހިންމު ބިލެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެންމެފަހުގެ އިންޑެކްސްގައި ޝަފާފުވެރިކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު މިއޮތީ އިޖްތިމާއީ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކުގެ އަސްލަކީ ޝަފާފުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފާއިތުވި 21 އަހަރުގެ އަސްލުން ޖުވާނުން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ނިސްބަތްވާ ޖުވާނުން، ފުރާތެއް، މާދީ ފެއްޖެހިފައި 3 ގޭއިރުވަންދުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަގުން ދުރާލާކުރައި އޮތްއެއްޗެއްސަން އަޅުގަނޑު ހަރުކަށި އިތުބާރުވެސް ކުރެވިފައިނުވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑަށް މި މަސައްކަތް ފުރިހަމަވާ ސަބަބަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ބަލާކަން ނޫން އެ ކޮ ކުރީ ގޮތެއް، ވީ ގޮތެއް، ނުނިމި ގަސްތުގައިގޮތް، ނޫން އެއީއެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މުހިންމު ސުވާލުތަކެއް. މުހިންމު ސުވާލަކީ 3 ގޭއިރުވަންދުން އެ ކުއްޖާ ފަހުން އެއްވެރިފަހަރަ މަގުވާންދާނެތަކައި ބޭއްވި ހާލަތޭ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބިލުގެ މައުޟޫޢަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ.

<u>ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދައްކަވައިފި:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ ބިރުވެރިކަމާ ގުޅޭ ބިލަށް. އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ ރާއްޖޭގައި ހިނގަމުންދާ ޑިމޮކްރަސީ މައްސަލަތަކުގެ ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިކަން ދުވަހު ބިރުވެރިކަމާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ ކުއްޖާގެ ސަލާމަތް ނުގުޅުމުގައި ފުލުހުންގެ އިހުމާލު އިންތިޒާރަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އިންތިޒާރަށް ފުލުހުންގެ އިހުމާލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނަމުން. އެންމެ ފުރަތަމަ މި މައްސަލަ ފުލުހުންނަށް ހުށަހެޅިފައިވަނިކޮށް، މާލޭގެ ބޮޑެތި ގޮތްގޮތް...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު މި ދައްކަވަނީ ބިލުގެ މައުޟޫޢާ ނުބެހޭ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަރިހުން ދަންނަވަން. ބިލުގެ މައުޟޫޢުގައި ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ.

<u>ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދައްކަވައިފި:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މި ދައްކާ ވާހަކައަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބިރުވެރިކަމާ ދެކޮޅަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބިރުވެރިކަމާ ދެކޮޅަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތް ގާނޫނުތަކުން މިހާރު ފެނިގެން ގޮސް، އެހެން ކަންކަމުގައި ވެސް މި ގާނޫނުތަކުން އާންމުކޮށްދޭ ހިމާޔަތް އަޅުގަނޑު މި ހަމަޖެހިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބިރުވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތުގައި ވެސް ގާނޫނުތަކުން. ޑިމޮކްރަސީ ކަންކަމުގައި ވެސް ގާނޫނުތަކުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރިމަގަށް ޖަސްޓިސް ސިސްޓަމް އެޖެންސީތަކުގެ ހަމަތަކުގައި ވެސް ގާނޫނުތަކުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގާނޫނުތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިހާ މި ހިނގަމުންދާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ވެސް ހަމަ ގާނޫނުތަކުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ ކުއްޖާގެ ސަލާމަތަށް 72 ގަޑިއިރުވީއިރު ވެސް ނުފެނުނީ ކީއްވެތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިނިސްޓަރު އައިސް އެ ދުވަހު ހުށަހެޅި ކޮމިޝަނާކަށް ނޫން އަޅުގަނޑަށް ފެނުނީ ކީއްވެތޯ. އަޅުގަނޑަށް ފެނުނީ ޚާއްޞަ ފުލުހުން ކޮމިޝަނަރުން ހިންގަމުންދިޔައީ، މިނިސްޓަރު އައިސް ފުލުހުން ކޮމިޝަނަރު ގޮވައިލީ ކީއްވެތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނުފުދޭ ފުރުޞަތު. ނުފުދޭ...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މި ބިލުގައި އެހެން މައުޟޫއަކަށް ވާހަކަދައްކާކަށް ފުރުޞަތެއް ނުދެވޭނެ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިއަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވަންވީ ފުރުޞަތު އަތުވާން ވާހަކަދަންނަވަން.

ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއިލް އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފުރުޞަތު އަތުލިބިއަސް ނުލިބިއަސް އަޅުގަނޑު މިއަދު ގޮވާލަން މިނިސްޓަރު އަލީން އިސްތިއުފާދެއްވުމަށް. އެ ކުއްޖާގެ ޙައްޤުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރު މި ކުރަމުންދާ މުޒާހަރާތައް އިތުރަށް ކުރިއަށްގެންދަން އަޅުގަނޑު ހިތްވަރުދެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މި ގޮތަށް ވާހަކަދެއްކެވުމަށް ފުރުޞަތެއް ނުލިބޭނެ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙައްބާސަށް.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙައްބާސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިރުވެރިކަމުގެ ސިފައިން މާލޭން ދުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި އެ ކަމަނާއަށް ވަރަށް އިހުސާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަޤީޤަތުގައި ވެސް ބިރުވެރިކަމުގެ ސިފައިން، މި ގައުމެއް މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ގައުމުގެ ކަންކަން އަންނަނީ މި ގައުމުގެ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާ ގޮތަށް، އެއީ ދެވަނަ ޤައުމެއް ބަލާކަށް ނޫން. އިދިކޮޅުގެ މެންބަރުންނަށް ގާތް ކުރިއަށް ސިފައިނ ދޭން ބަނޑުހައިކަމެއް ނުވަތަ ދުވަސް ކުރިން ތަނަށް އަރާ ހިސާބަށް ދިޔައީ. ހަމަ ދެން ސަރުކާރުން އަރައިގަތް، ދެން ސަރުކާރުން އިންތިޚާބާ ދެވޭނެ ފެންސް ބިރުވެރިކަމާ ބެހޭ ގަވާއިދު ހިނގަނީ ރައްޔިތުން ހަމައެކަނި މިގޮތަށް ހުރި ބޭލީ ކަމާއި ވަރަށް ބޮޑު ދައުލަތުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިރުވެރިކަމާ ޖެހިއްޖެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި ކަމަށް ރައްޔިތުންގެ ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ކަމަކަށް ވިސްނާ، މި އެބަ ބަޔާންކުރާ ސިޔާސީ ބަޔަކު ހިންގާކަމުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ރައީސް ޑރ.މުޢިއްޒުގެ މުއްދަތުގައި އެ މަސްލަހަތުގެ ރިޔާސީ ކައުންސިލްގެ ބޭފުޅުން އަދި ރިޔާސީ ކައުންސިލްގެ ނިސްބަތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަޒީރާތައް ހަވާލުކުރުމަށް ފަހުން ވެސް 85000 ފުޓްބޯޅަ އަތުގައިހުރިއޮތް ކަމަށާއި އެ މަސްއޫލިއްޔަތު 5 އަހަރުގެ ދައުރުގެ ނިމުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބިރުވެރިކަމަށް ޖެހިފައިވާ އެންމެހައި ރައްޔިތުންގެ ކަންތައްތައް ނިމުމަކަށްގެން ވަޑައިގެންނެވުމަށް ވިދާޅުވެފައިވާ އެއް ފުޓްބޯޅަ ފުޓުމަތީގައި ގޮނޑު ފުޓްބޯޅަ ކޯޗުކަމުގައި ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއްކަލަކުވެސް، ރައީސް ޑރ.މުޢިއްޒު މުއްދަތުގެ ފެށުމުގައި ފުރަތަމަ 2 އަހަރު ކުރިއަށްދާއިރު ގައި އަދި އެންމެ ފުޓްބޯޅަގެ ބިންގާ ފެށި ކަމަށް އިދިކޮޅު ކަމަކަށް ނުވެސް. އެކަމެއް ކުރެވޭނެ ނިޒާމަ ސަރުކާރުން 4000 ފުޓްބޯޅަގެ ކަންތައް އެއީ ސިޔާސީ ކަމަކަށް ހަދައިގެން ގޮސް ބައްދަލުވުންތައް ނުކުރި، ބައްޓަން ދުވަސް މީހުންނަށް އެ ދިނީ، މިއަދާ ހަމައަށް ފެށޭ ލިބޭނީ ކޮން ބަޔަކަށްކަން، ނުލިބޭނީ ކޮން

ދުވަހުގެއިކަން، އެ އިމާރާތްތަކުގެ ނިމުނީ ކޮން ދުވަހުގެއިކަން މިއަދާ ހަމައަށް ވެސް ނޭނގޭ. ސުވާލަކީ، އެ ވިދާޅުވި 85000 ފްލެޓް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފެންނާނެތޯ؟ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބިރުވެރިކަމެއް ހިތަދިނުމަށް ޖަހައި ހުރީ ވިސްނުމުގައި، ރަނގަޅު ވިސްނުމުގައި މިކަން ކުރުމަށް ބޮޑުވަޅު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފެހިކަން ކުރުއްވި ބޮޑުވެރިންނަށް ބަލާއިރު، ކުރީގެ ރައީސް، ރައީސް ޔާމީން. ކުރުމާއި ދިއުމުގައި ފޭސް-2 ހިންގަވައި، އެތަނުގައި ބޮޑަކަށް ގެތަކާ އަދަދަށް ފްލެޓް އަޅައި، ހަތް ހާސް ފްލެޓް ގިނަ ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅެވޭނެ ގޮތް ހަމަޖެހި މިއަދު އަދި މާލެ، ހުޅުމާލެ ބޭދު ބްރިޖެއް އަޅުއްވައިދީފާ، ފެންސާރުވިސް ބޭރުގެ ގެސްޓްހައުސް ހަދައިދެއްވައިދީ، މި ކަންކަން 5 އަހަރުގެ ދައުރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކު މިންވަރަކަށް މިކަން ކުރުއްވި ބޮޑުވެރި ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ތަފާތު ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ރައީސް ޑރ.މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސަތު މިއަދުވެސް ހަރުދަނާކޮށްދެއްވަނީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިންގާފައި ހުރި ތަންތަނުގައި ފްލެޓްތަކެއް އަޅައި، ނިކަމެތި ރައްޔިތުން ބޭނުން ކުރީގައި އުޅުއްވުމަށް ރައްޔިތުންނަށް ދެއިރު ޕްރޮޖެކްޓުގެ ބަދަލުގައި، ފެށިގެން މި ދަށުން ރަސްމީކޮށް ވާހަކަ ދައްކާ ސަބަބު މިއަދުން ޒަމާނުގެ ހަރުދަނާކަމަށް ހިއްސާކުރުމަށް ކަން. މިއީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ކަމެއް ނޫން. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭރުގެ ގެދޮރުވެރިކަން އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ރައީސްގެ ސިޔާސަތު ރާއްޖޭގެ އެދި ދައްކަވާ މި ކުރުމާއި ދެކުނުގެ ގެތަކާ ގުޅޭގޮތުން ގެތަކާ ބަދަލުވާ ދިއުމުގެ ގޮތަކީ ހަމައެކަނި ވިދާޅުވި. އެކަމަކު ނ.އަތޮޅުގެ ރަށްތަކުގެ ހިނގަމުން ދިޔައީ ނ.އަތޮޅުގެ އެންމެ ހާލަތު ގޮތް ތަން، އަޅުގަނޑުގެ ރަށް ނ.ވެލިދޫގެ ނަން އެންމެ ފްލެޓްތައް އަދަން ވެސް ނުހަދާ ހިމެނުނުވާފައެއް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެހެންވީމާ، ކަމެއް ނިންމަވާއިރު ދުރުވިސްނުމާއި، ރަނގަޅު މަޝްވަރާއާއި ރަނގަޅު ފާހަގަކުރުން ގެނެސް ނިންމެވިޔަ ތަންކޮޅެއް ރަނގަޅުވާނެ. އެންމެން މި ދަނޑިވަޅު 24 ގަޑިއިރުކޮޅަށް ކަންކަން ބަދަލުކުރަން. ކޮންމެ 24 ގަޑިއިރު ކަންކަން ބަދަލުކުރަންވީމާ، ރައްޔިތުން އެއަރ ހަޖަމުކަމެއް ޖެހުނީމާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޮޑު ގެދު ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނީ ވުޖޫދުކުރާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި މަޝްވަރާކުރެވިފައިވާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރެވި، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އިޞްލާޙު ދިރާސާކޮށް ކުރެވި އަދި އިޞްލާޙު ފާސްވި ބޮޑު ތަފާތު މަޝްވަރާއާ އެއްކޮށް މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކުރެވި، ރައީސްގެ ތަސްދީޤަށް ހުށަހަޅާ ގާނޫނު ވެސް ނުވަތަ ރައީސްގެ ތަސްދީޤަށް ގެނެސް ގޮވާލާ ގޮތެއް ގާނޫނު ގެ ޤަބޫލުކުރެވިގެން ނުވާނެ ގޮތުގައި، ތަޢާރުފުކުރެވިގެން ނުވާނެ ގޮތުގައި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކޮންމެ ރައްޔިތަކު ވެސް މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެ ރައްޔިތަކު ހިމެ ފަސްގަނޑަކުން ނުވަތަ ދިރިއުޅޭ ތަނަކަށް ވީކަން ދުވަހެއްގެ އުޅުމުގައި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް މިއަދު މާލެ ސިޓީގައި ގޮތްގަނޑަކަށް ދޭ ފުރުޞަތުގައި ވެސް ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުއްވާ ގާތް ޓަކައިން ވެސް ރައްޔިތުން މިއަދު އުޅުއްވަނީ ފަރާތް ނިކަމެތި ހާލުގައި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މިގޮ ދެކޭ އެކަމަށް މި

ފާހަގަކޮށްލާއިރު. ރައީސް ޑރ.މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު ވަޢުދުވެވަޑައިގެންނެވި ގޮތަށް މި ފުލުޖެހިފައިވާ އަދި ހަރުކަށިވެގެންގޮސް މިއަދު ފަސްސާހެއްކަ ބިލިޔާ ނުވަތަ ފަސްސާސް ފަހެއްސަތޭކަ ބިލިޔާ ދެއްކޭން ގޮތަށް ލުއިފަސޭހަކަމާއެކު ހަމަޖެއްސަވައިދިނުމުގެ އެކަމަށް އެ ފުލުޖެހިފައި އެބަހުރި ވިޔަފާރި ބޭރުގެ ބާޒާރުން، އަތޮޅުތަކުން ބޭރުގެ ބާޒާރަށް ކުރިއަށްދާއިރު އިޢުތިރާފު ކުރަން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް މި ފުލުޖެހިފައި އޮތް އަދަދަކީ ކުރިއަށްދާއިރު މިކަން ކުރާ ފަރާތްތަކާއި ވީހާ ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން އެބަޖެޓް ބަޖެޓް އިޢުތިރާފު ކުރަން. ބަޖެޓުގައި އެޅި ނުކުތާތަކާ ކަމާބެހޭ އެކަން ހަމަޖެއްސެވުމަށް އިޢުތިރާފު ކުރަން. އާދެ މައްސަލަތައް ހައްލުކުރަން ފުލުޖެހިފައި ހުރި ކަންކަމަށް، އިޢުތިރާފު ކުރަން؛ ޚާއްޞަކޮށް އޭގެ ވެރިކަމުގެ ކުރިއަށް ވެސް އިޤުތިޞާދީ އެހީ. ހަމަ އެހެންމެ، އިޢުތިރާފު ކުރަން؛ ކުރިއަށް މިއަދު ވަރަށް ހާލަތުގައި ފާހަގަކުރަން ކުރިއަށްދާން ސަރުކާރަކީ ޚިދުމަތް ދޭންޖެހޭ ބާރުގައި ދިރިއުޅުމާ 35 އަހަރު، ވުޖޫދުވެވަޑައިގެން މި ބާރުގައި ދިރިއުޅުމާ 35 އަހަރުވީ އަންހެނަކަށް މި ސަރުކާރުން މި ފުލުޖެ ވިސްނުން އުނިކޮށްފައިވާކަން އެއީ ކުރިއަށް ވަރަށް ހިތާމަކުރާ ކަމެއް އިޢުތިރާފު ކުރަން. އިޢުތިރާފު ކުރަން؛ ބައިބަރަކު ޖުމްހޫރިއްޔާ ރައީސް ހުރި ހުރަހަކާ. ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ބައިބަރަކު މާކެޓް އެންމެ ގަދަ ވީބާ ކަމަށް ނިސްބަތްވާ ކޮންޓްރެކްޓް ހަވާލުވެފައި ހުރި. އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުން މިހާރު އެ ނުކުތު ވިސްނުމުގައި އެކަމަށް ނަމެއް ނަގާ އިޢުތިރާފު ކުރަން. މިހާރު އަޅުއްކާ ވެސް މީ ޝަހުރާ ހުރަހަގާފަ. އެއްވެސް ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު އަށް މިއުޅޭ ސިޔާސީ ވިސްނުމަކަށް، ސިޔާސީ ޚިޔާލަކަށް، ސިޔާސީ ފިކުރަކަށް ބަލައިގެން ގެއްލުވާލައިގެން ނުވާނެ އިޢުތިރާފު ކުރަން. ކޮންމެ ބާޒާރަކު ވެސް ރައްޔިތުންނަކީ ވަޒީފާއެއްގެ ނިސްބަތް. ރައްޔިތުންނަކީ އިންސާފާއި ހަމަހަމަކަން ގެއިދުކުރަންޖެހޭނެ. ރައްޔިތުންނަކީ ވެރިން ބަލަންޖެހޭނެ. މިއަދު ކުރިއަށްގެން މި އިޢުތިރާފު ކުރަން މަޖިލީހުގައި ދުއްތާ ވާހަކަ ކުރިކުރަން ވީއްލާ އަޅުގަނޑަށް ބަސްގެއްލޭ ބަދަލު ވާހަކަލައިއާ ކަމަކު ކުރިއަށް ވެސް މި ވާހަކަދައްކަނީ ރައްޔިތުންގެ ބައްޔަކީ އިޢުތިރާފު ކުރަން. ގާނޫނީ ހޮދިފައި އޭރު ކަނޑައެޅިގެން ނަގާ މި ޤާނޫނުއަސާސީ އިޢުތިރާފު ކުރަން. ރައްޔިތުން ބަދަލުކޮށްދޭން އިޢުތިރާފު ކުރަން. ރައީސް ޤާނޫނުއަސާސީ ކުރިއަށް ހުރި ކަންކަމުގެ ޚާއްޞަ ކަމެއް ބޭނުންވާ ވެސް ވަކިން ފުރުޞަތު އެހެންވެއްޖެއްސާ މިނިވަން ކުރަން ފާހަގަކޮށް ރައްޔިތުން ކުރިއަށް އިޢުތިރާފު ކުރަން. ދިވެހި ރައްޔިތުން ސިޔާސީ ހަމަހަމަކަން ބޭނުންކުރާކަމަށް. ބިރުގަނޑުވާލަކުގެ ސިޔާސަތު އެއީ ކޮންމެ ޤާނޫނީ އިންޞާފުވެރި ގޮތުގައި ރައްޔިތުން ވެސް ވަކިން ބަދަލުކޮށްދޭން އިޢުތިރާފު ކުރަން. ކުރިއަށްގެން މި ވެސް ބިރުގަނޑު އާދޭސްކުރާ މިއަދު ރައްޔިތުން އިޢުތިރާފު ކުރަން. ވަރަށް ދެރަ ކަމެއް، އެއް ޚާޖެއްއާގެ ބެހޭގައި ދެ ކުރިއަށް ދެމެހެއްޓުމަށް ހަމަ މިހެން ވެސް އެބަތިބި އިޢުތިރާފު ކުރަން. އަވަސް ނުކުތު ވިސްނުމުގައި އެ މިނިސްޓަރ ބައްޔަތުކޮށް ވެސް ގެއްލުވާލައިގެން ވީ ޤާނޫނީ އެނގެނީ ކުރިއަށް މި ޤާނޫނީ ކުރިއަށް އިޢުތިރާފު ކުރަން. ކުރިއަށް ހުޅުކައިވާ އެ ފެންފެނަން ގޮސް އެ ބަޖެޓުގެ ހާލު ބަލާކަމުގައި ކުރިއަށް މި ދަންނަވަން. ކުރިއަށް މިއަދު ވެސް މި ސަރުކާރަން މި ގޮވާލަމަ ފުލުޖެ ވިސްނުމަށް ހާއްސަ ކުރަނީ ރަށްތަކުގެ ހުއްޓަން ހުކުމްކަތި އެ ފެންފެނަން ވަޢުދުވެގެން ބަޖެޓުގެ ރައްޔިތުންގެ ބައްޔަކީ ވަރަށް ބޮޑު ފުރިހަމަވެއްޖެ ދެމިގެން ބަޖެޓް ރައްޔިތުންގެ ބާޒާރަ ވަރަށް

ބޮޑު އަނިޔާއެއް އެ ދެވޭނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތިމާ ނިސްބަތްވާ ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގެ އިސް މީހެއްވާ، ތިމާ ނިސްބަތްވާ ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ޕާލަމެންޓު މެންބަރެއްވާ ވޯޓު ދިނުމުގައި ގެންގުޅޭ ސިޔާސަތާ އަޅުގަނޑު ފާޑުކިޔަން ބޮޑު ގޮތެއްގައި ދޮކޮޅު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް އައީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުގައި ވަކާލާތުކުރަން. ދިވެހި ދައުލަތުގެ ކޮންމެ މުއައްސަސާއެއް ޖަވާބުދާރީކުރަން. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އެންމެހައި ޚިދުމަތްތައް ހޯދަން. އެ ޚިދުމަތްތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތައް ގެނައުމަށް. އެކަން ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ސާބިތުވެ މި ތިބީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ތިބީ ރައްޔިތުންނަށްޓަކާ، ޤައުމުގެ މަސްލަހަތަށްޓަކާ، ވަކި ބޭފުޅެއްގެ ވަކި ޕާޓީއެއްގެ މަސްލަހަތު އިސްކޮށްގެންނެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލަނީ ޚިދުމަތްތެރިކަމުގެ ގޮތުން ވުޖޫދުވެގެން އަންނައިރު އެ ގޮނޑިއަކީ ކަމެއް ކަންކަން ކުރެއްވުން އެއީ ދައުލަތުގެ އެންމެހައި މުއައްސަސާތަކުގެ މަސައްކަތް ރަނގަޅު ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއި ވިސްނުމާއި ފުރުޞަތާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރު ސިޔާސަތު ބަލައިގެންނެއް ރައްޔިތަކަށް އެކުލެވޭ ތިބެގެން ނުވާނެ. ޤާނޫނުގެ ކުރިމަތީ ދިވެހި ކޮންމެ ރައްޔިތެއް ވަނީ ހަމަހަމަ. އެއްވެސް ރައްޔިތަކު ތަފާތުކުރެވިގެން ނުވާނެ. އެއްވެސް ރައްޔިތެއްގެ ޙައްޤު ގެއްލުވާލައިގެން ނުވާނެ. މިއަދު ދިވެހި ރައްޔިތުން މިވީ ވިސްނައިގެން. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ސިޔާސީ ޢަޒުމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަނޑުބަލައިގެން ޚިދުމަތްތެރިކަމުގެ ފުރުޞަތު ވަކާލާތު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަނޑު ބަލައިގެން ޚިދުމަތްތެރިކަމުގެ ވަރަށް ގިނަ ފާހަގަކުރަން. އެކަމަކު އެ ގަނޑު ދެވޭ ރައްޔިތުންގެ ބައްދަލުވުމުގެ އަޅުގަނޑުމެން މިއޮތީ ހުސް އެއްޗެހި ފެނޭ ވާހަކަދައްކާތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަތައް ނިންމައިލުމުގެ ކުރިން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ޚިދުމަތްތެރިކަމުގެ ބޮޑުތައް މާފަންނު ގުޅި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދު ހިތާމައިގެ ވަރަށް އިޙްތިރާމާއެކު ޝުކުރު އަދާކުރަން. ހަމަ އެހެންމެ، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް މިފަދަ ބިލެއް ހުށަހެޅުއްވީ ދިވެހި ސަރުކާރަށް ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކު ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު ތަޢުރީފު ކުރަން، އުއްމީދުކުރަނީ މި ބިލު ގެންނަވައިފައިވާ އެންމެ ބޮޑު ކަމެއް މަސައްކަތް ހިނގާނެ ކަމަށް އެއްކަލަ ކަންތައް ނިންމައިވާނެ ކަމަށް. ދަތުރު ފުރުސަތަށް ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާއެކު ޝުކުރު އަދާކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްޠަފާ އިބްރާހީމް.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު މި ހުށަހެޅި ބަހުސްކުރަމުންދާ ބިލަކީ އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށް އިސްތިސްނާއެއް ނެތި ރައްކާތެރި ދިރިއުޅުމެއް، އެކަށީގެންވާ ބިނާވެރިކަމާއި ދިރިއުޅުމެއް ގެންނަ ގާނޫނެއް. ހަމަ ގާނޫނު ބަޔަކަށް ނުވަތަ ބައެއް ބަޔަކަށް އެނގޭގޮތަށް. ހަމަ އާއްމު މިހާރު ބިނާވެރިކަމަށް އެންމެ ބޮޑު ހިޔާލު މިހެންގެ އެ ޚިޔާލުތަކެއް ދެކޭގޮތުގެ ބިނާވެރިކަން ފުރުޞަތުދެއްވުމަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން. މިއީ ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީ ބޮޑުވަމުން ސަރުކާރުން ބޮޑުވަނީ، ބޮޑުވަނީ ސަރުކާރަށް ބޮޑުކަމެއް ތަރައްޤީ ނުވަތަ ބޮޑުވާ އުސޫލުތަކެއް ބިނާވެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުން މި ހިސާބަށް ނިމުން ގެނެސް ސިއްހަ ޖަހައިދެން ގެންދެއް. މިއީ ރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރުމުގެ އިމާރާތްތައް ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި އެ ތަންތަން ހުންނަންޖެހޭ ވަސީލަތްތަކާއި އަދި ބިނާވެރިކަމުގެ ފުރުޞަތު ކުރުމުގެ ވާހަކަ އެ ބިނާވެރިކަމުގައި ހުންނަންޖެހޭ އެއްވެ ކުރިއަރުވަނީ ފުރިހަމަކުރަން އެ ކަންކަން ބަލަހައްޓަވައިދޭ އެއް ވަރަށް ތަފާސްހިސާބު ގެންނަވައި ގާނޫނު ފުރިހަމަކޮށްދިނުން.

ދިނުމެވެ މިހެން ގެންނަމުން 1901 ވަނަ އަހަރު ނިޒާމެއްގެ ގައި ތަޢުލީމުގެ އަދި މިހާރު ހަމައެކަނި ދިރިއުޅުމަށް ދިނުމުގެ 70 ވަރަކަށް ފަހުގެ ގައި ސަޓިފިކެޓް ހަމައެކަނި ނުވަތަ ހަމައެކަނި އެކަމަށް އަތުރަކާ ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ނަމްބަރު ގެންނަވާފައެވެ. އިރުކޮޅުގެ ގެނައުމުގެ އަދި ކުރީ ތަޢުލީމީ ނިޒާމުތަކުގައި ދިރިއުޅުމަށް މިހެން ގެނައީ ޖަވާބުދާރީ ކުރުމުގެ ފުރަތަމަ ގާނޫނުތަކެއް ވަރަށް ސަރުކާރުތަކުން ގާނޫނެއް، މިއަދު ސަރުކާރަށް ގުޅިގެން ކަމަށް އިންޖީނިއަރުންގެ މަސައްކަތް ހިނގާ ދާއިރާ ގުޅޭގޮތުން ގެނެވުނު ޝުކުރިއްޔާ. އަދި މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މި ބިލު މި ހަމަޖެހުނު ހުށަހެޅުމެއްގައި ހަމަ ބޭނުން އިންޖީނިއަރުން ވީހާ ގިނަ ޝުކުރިއްޔާ. މިއީ މިދިޔަ އަހަރު ގުޅިގެން ހުރި ރައްޔިތުންނަށް ބަދަލުގެނެސް ދިނުމަށް ގެންދެވޭ ހުށަހެޅުމެއް ގެނައީ. މިއީ ރާއްޖެގެ މި ގަވާއިދު ބެހޭގޮތުން މަސައްކަތްތައް ގެނެސްދިނުމެވެ. އެ މިހެން ގޮތެއް ވެސް ހުށަހެޅުމަކީ ބޮޑު ގާނޫނެއް ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ. މިހާރު މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ފުރިހަމަ ބިނާތަކެއް ގެނެސްދޭން ގާނޫނެއް. ތަރައްޤީ ގެނައުމަށް މި މާލޭގައި މިހެން ދިރިއުޅެމުންދާ އެ މީހުން ވެސް ނުކުތުމަށް ދަތި. އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގައި ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރުމަށް ވިސްނާލާފައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެކެނީ.

އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި މިއަދު އެބަ ތިބި ގޮތް ރައްޔިތުން މާލެއަށް އެ ބޮޑުވެގެން ބަދަލުވާ ދުވަހު ހިނގުން ގޮތުގައި މިއަދު ދިރިއުޅެނީ 50 މުސްކުޅި ދަރިންނާ އެކުގައި އެއް ގޭގެއްގެ ބޮޑެތިކަމުގައި، އެއް ބަންޑުގައި. މި ކާރުހީ 1200 އަކަފޫޓުގެ ބަރާބަރުގެ ބޮޑެތިގައި 50 މުސްކުޅި ދަރިންނާ އެކުގައި ދިރިއުޅޭ ޖާގަ އެބަ ހުރި މާލޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ. އެހެންވީމާ، އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ނިކަމެތި ފަގީރުން މިތާ ބިނާވެރިކަމަށް އެދޭން ގޮތުން ގޮސްފަ. އަދިއެހެން ގެދޮރުގެ، ހުރި ގެދޮރުގެ، އެ މީހުންގެ ކާބަފައިންގެ ޖާގައާއި ހުރި ގެދޮރުގެ ވެއްޓި އެ ބަޔަކަށް އެކަށީގެން، އެއީ އަވަސްކޮށްދޭން އެ ބަޔަކަށް ދަރިވަރަށް ހުރި ބަޔަކަށް އެކަށީގެނެވި. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ

މި ބޭފުޅުންނަށް ލިބިގެންވާ ވަރަށް ބޮޑު އުފާވެރިކަމެއް މި ގާނޫނު ވުޖޫދަށް އައިސްގެން ދިޔުމަކީ. ގާނޫނުގައި 9 ބާބު އެކުލެވިގެންވާއިރު މި ގާނޫނުގައި ބެހޭފަރާތްތަކުގެ ޒަރޫރީ ސިޔާސަތާއި ސޮފްޓްވެއަރާއި ކޮބައިކަން ބަޔާންކުރެވިފައި އެބައޮތް. ބެހޭފަރާތްތަކުގެ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރ، ހާލު ދެނެގަތުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ސަރުކާރަށް އެބަ އަމާޒުކޮށްފާ. ބެހޭފަރާތްތަކަށް ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި ބެހޭފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިންގާނެ ފޯރުކޮށްދޭނެ ޖިނާ އެބަ ކުރޭ. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބެހޭފަރާތަކަށް ޖަކާއި ބައެއް އިމްތިޙާނެއް ހުރި އަދި ހުށަހެޅިފައި ފޯމު-1، ފޯމު-2 ގައި ބައެއް ތަންތަން ގަނެ، އަދިއްޔާ ހަރަދުތަކުގައި ގަތް މިހުންނަން ވެސް މިއަދު ވަނީ އެ ރަޖިސްޓްރީކުރުމާ ވެސް ނުލިބި. އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ މި ދަންނަވަނީ ހަމަ ވަރަށް ހިތާމަހާއެކުގައި. އެންމެ ފުރަތަމަ ކޮމިޝަން ހައުސިންގއެއް ގޮތުގައި ހުށަހެޅި ފޯމު-1 ގައި ތަޢާރުފުކުރަމުންދިޔަ އަދިވެސް އެފްސީގެ އެޕާޗޮލިސީތަކުގެ ރަޖިސްޓްރީ މިއަދާ ހަމައަށް ދިޔައިރު، 10 އަހަރަށްވުރެ ގިނަވެގެންދިޔައިރު އަދި މި އުޅެނީ އެ ރަޖިސްޓްރީކުރުމާ ވެސް ނުލިބި. މި ގާނޫނުން އެކަމަށް ހައްލު ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެބަ ހޯދައިދޭ. ހަމައެކަނި މިންގަނޑުތަކާއި ލިބެންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކާއި ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ވަސީލަތްތަކާއި އަދިކަން ހުންނާނެވަރާއި ބަނދަރުގެއާއި ގުދަނާއި ފާހާނާތަކުގެ ހުންނަންޖެހޭ ގޮތް، ވައި ދަތުރުވާ ނިޒާމާއި ވައި ދޮރުން ކަނޑައެ ހުންނަންވާނެ ގޮތުގެ ކަންތައްތައް ވަރަށް ރަނގަޅަށް މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި އެބައޮތް. ސޯޝަލް ހައުސިންގއަށް ދޫކުރެވޭ ފަރާތްތަކަށް ދޫކުރެވިފައިވާ ގޮތާއި މިންގަނޑުތަކާއި ބަލަހައްޓާ ކަންތައްތައް ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި އެބައޮތް. ބެހޭފަރާތްތަކާއި ބޭނުންވާ ދަތުރުތަކަށް އެކްސެސްދިނުމާއި ބަލަހައްޓާ މި ގާނޫނުގައި ބެހޭފަރާތްތަކަށް ގެނެސްދޭ އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަން ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ދަތުރުތަކުގެ މުހިންމު ޓްރާންސްޕޯޓު މުޢާމަލާތްކުރަންޖެހޭ. ކޮންމެ ދުވަހަ އަހަރަކުން އެއްފަހަރު އެ ދަތުރުތައް ބަހައި އެއްގަޔަކު ކޮންމެއްޗެއް ދޫވެ ދުރުގަނޑުން އެބަޖެހޭ. މިއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ މި ގާނޫނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިގެންދާ ވަރަށް ހަމަ މުހިންމު ކަންކަމެއް. ސޯޝަލް ހައުސިންގ ލިބޭނެ ފަރާތްތަކަށް ކަނޑައަޅާފައި ގޮތާއި ޝަރުތު ދިން އުސޫލު މި ގާނޫނުގައި ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވެސް ދިމާވެގެން މި އުޅޭ އެއް މައްސަލައަކީ މި މައްސަލަ. އެކި ސަރުކާރުތަކުގެ އެކި ފަހަރު ޚާއްސަ ދާ އެ ސަރުކާރުތަކާއި ބެހޭފަރާތްތަކަށް ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި އެ ސަރުކާރުތަކާއި މީހުން ގަވާއިދާއި އެ ސަރުކާރަކަށް ގެންނަ ބަދަލުތަކާއިގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ފޯރުކުރާއިރު ހަވާލުކުރާ ޢަދަދު ބޮޑުވި، އަދި އެކަމުގެ ހަމަނުޖެހުމުގެ ކަންތައް ފުޅާވަމުން މި ދަނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ މިހާރު ހުސްވަގުތުކޮޅު އައިސް ޖެހިއްޖެ އަޅުގަނޑު ޖަލްސާ މެދުކަނޑައިލާނަން 30 މިނެޓަށް. ފުރަތަމަ ފުރުސަތު މި ބޭފުޅާއަށް އަނބުރާ އަޅުގަނޑުމެން 11 ޖަހާއިރު ޖަލްސާ ފަށާއިރު. ޝުކުރިއްޔާ.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:32 އިން 11:01 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އަޙްމަދު ނާޒިމް)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުކޮޅަށްފަހު އަޅުގަނޑު ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދަން މި ފަށަނީ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތުކޮޅަށް މެދުކަނޑާލިއިރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުންގެންދެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުސްތަފާ އިބްރާހީމަށް. މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ އިބްރާހީމް.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ އާދެ ވާހަކަދައްކަމުންގެންދިޔައިރު ވާހަކަދައްކަމުންގެންދިޔައީ އަސާސީގައި ގާނޫނުގައި ހުރި ބައެއް ކަންކަމާ ބެހޭ ގޮތުން. އެ ގޮތުން ބިޔާވަރިކަމަށް ތަރުޖަމާކުރެވިފައި އެކުލަވައިލުމުގެ މުހިންމުކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން. އެއީ ދަރުމަވަރު މުޤާރަނާކުރުމާ، މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ވާހަކަ ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ހަމަ ބަޔާންކުރެވިފައި އޮތް ގާނޫނުއަސާސީގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމުންގެންދަނީ. ހަމަ އެއާއެކުގައި އެއަށްވުރެ މުހިންމު އެހެން ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމުންގެންދާ ގާނޫނުގައި. އެއީ ދިވެހިންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު ވަޒަންކޮށް، ބަލައި މުރާޖަޢާކުރުން ގޮތް ގާނޫނުގައި ވަކިން ބަޔާންކުރާ. ހަމަ އެއާއެކުގައި ސިޔާސީ ހައްލުކުރުމުގެ ތަފާތުކަމެއް ގާނޫނީ ގޮތުން ސާފު ކަމަށް ވެއްޖެ ނަމަ ބަލަން ލިބޭ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި، ދީން ޖާމިޢު ދީނަކީ ގާނޫނުތަކުގެ ދިރާސާތައް ކޮށްގެން ބަލައިގަންނަ ސިޔާސަތު. އަޅުގަނޑު ވިދާޅުވާ ގޮތަށް ހަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު ދިރިއުޅުމާ ބެހޭ މުހިންމު ޤަވާޢިދުތަކާއި ސިޔާސަތުތަކެއް ސަރުކާރަށް ދީނީ ދިރާސާތަކުން ބެހޭ ގާނޫނީ ކަންކަމުގައި މިގޮތަށް ބަލަން ސިއްރު ގާނޫނުތައް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރޫހާއި އެއްގޮތަށް ހަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމު ތަރައްޤީކޮށް ގާނޫނު ބަދަލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް. އެއީ ހަމައެކަނި ޤާނޫނީ ބަދަލުތަކާ، ވަކި ގާނޫނީ ވަކި ގާނޫނުތަކެއް އިސްލާހުކުރުމުގެ ދަށުން، ވަކި ގާނޫނެއް އުވާލުމަށް ނޫން. ވަކި ގާނޫނުތައް އާކުރުމަށް. މުރާޖަޢާކުރެވޭ ދާއިރާތަކުގައި ސިއްހީ ގޮތުން ބަދަލު ގެނެސް ހިމެނޭ ދަރުމަވަރު.

ބިޒްނަސްތަކަށް ލިބޭ ފައިދާތަކާއި އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާތަކަށް އަދި އެ ބޮޑުވެރިންނަށް އެ އެންމެ ގިނަ ފުރުޞަތު އެއާ އެކުގައި ދެ ބޮޑުވެރިން އެއްވެއްޖެއްޔާ، ނުވަތަ ޓީމް ބޮޑުވެރިން އެއްވެއްޖެއްޔާ ބިޒްނަސްތަކަށް ލިބޭނެ ފުރުސަތު ލިބޭނެ ކަމަށް ބުނެ، އެ ގޮތަށް ބައެއް ގޭގޭގެ ބޮޑުވެރިން އެ ބޮޑުވެރިންގެ އެއްބަސްވުމެއްގައި ދިން ބޭނުން ހަމައެކަނި ކުރިމަތިލައިގެން، ފުރުޞަތު ކުރިމަތިލައިގެން އެ ފުރުސަތު ލިބޭނެ މަސައްކަތްކުރަމުންދަނީ. ބިޒްނަސްތަކުގެ ގޮތުން ހުރިހާ ބަޔަކަށް މަސައްކަތްކުރަމުންދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އާދަޔާ ހިލާފު ނަތީޖާއަކަށް ވެގެންދިޔައީ އޭގެ އެއްވެސް އެއްޗެއް ބެލުމެއް ނެތި، ހަމަ ބަހައިލެވިގެން ދިޔަ ގޮތް ޑިޖިޓަލް ކަމާއި ފުށުއެރުންތަކާއި ބަހައިލެވިގެން ދިޔަ މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަރުކާރުގެ ބޮޑުވެރިން ފެނިގެންދަނީ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ފުރުޞަތުގައި ހުރިހާ ބޮޑުވެރިން މިއަދު ގެންދަވަނީ ބަލައިގެން. ހަމަ އެހެންނަމަވެސް ސަލާމަތް ހޯއްދަވައިދޭ ފުރުޞަތުދެއްވާ ފައިދާތަކާ ގުޅޭ ބަޔަކު އެއްބަސްވުމުގެ ބޭނުންތަކަށް ބޭނުންކުރަމުން ދަނީ އެބޭނުން ފެނިގެންދިޔައީ. އެ އެއްބަސްވުމުގެ ބޭނުންވާ އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ފޯރުކޮށްދޭނެ ބަޔަކު ދިމާވާ ފުރުޞަތުތައް ފޯރުކޮށްދޭ މި ދަނީ މި ގޮތަށް އެކުލެވޭ ސަރުކާރުތަކުން މަޝްރޫޢުތަކުގެ ބޮޑުވެރިން ކޮމިޓީގެ މި ދިވެހި ތަރައްޤީއަށް މި ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތައް ފުރުޞަތުތަކުގައި މި ދަނީ މި ޢާންމު މި ދަނީ.

ބިޒްނަސްތަކަށް ބޭނުންވާ ސަރުކާރު ސަލާމަތްކުރުމަށް ބޮޑުވެރިން ގެންދަވާ ގޮތުގައި ކުރަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާއި، ތަރައްޤީގެ ސަބަބުން ލިބޭ ފައިދާ، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ބޮޑުވެރިން ޖަވާބު ދާރިއްޔާތަކުން ޤާނޫނީ ދަށުން ފައިދާ ނުކުރާ މިހާރު. ފައިދާ ދަށުން ސަލާމަތް އެއްވެސް ބިޒްނަސްތަކަށް ދަނީ ދިމާވާ ކަމަށް. ވަކި ނުވަތަ ބޭނުމެއް ނެތި، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ބަޔަކު ފުރުޞަތު ލިބޭނެ ގޮތުން މި ދަނީ. މިކަމުގަ މި ހުރިހާ ރިޔާސީ މި ގޮތުގައި އިޤްތިޞާދީ ފައިދާ ކުރުމުގެ ބޮޑެތި ދާއިރާތަކުގެ ދިރާސާތަކާއި ސަރުކާރު ބިޒްނަސްތަކާއި ބޮޑުވެރިން ހުރިހާ މި ގޮތުގައި ބެހޭގޮތުން، ބިޒްނަސްތަކަށް ހަމަ ބޮޑު އެއްބަސްވުމުގެ ބާރު ބޭނުންކުރުމުގެ ހިމެނޭ ބަޔާންތަކެއް.

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަރުކާރުން ފޯރުކޮށްދޭ މި ދަނީ ތަރައްޤީ ބިޒްނަސްތަކުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުން ބޮޑުވެރިން ހުރިހާ ގޮތުން ފެނިގެންދިޔައީ ކަމަށް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބިޒްނަސްތަކުގެ ފުރުޞަތުތަކާއި އެ ކަންކަމުގެ ފައިދާތައް ޤާނޫނީ ބޮޑުވެރިން އަދި ހިމެނޭ ބިޒްނަސްތަކުގެ ސަބަބުން ފައިދާ ދިމާވާ ބިޒްނަސްތަކަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި ފުރުޞަތު ދެމުން މި ދަނީ.

ފުރުޞަތުތަކުގެ ތެރެއިން ފަހަތުން ބިޒްނަސްތަކުގެ އެކި ގޮތްގޮތުން ފައިދާ ބޮޑުވެރިން ދިމާވާ ސަބަބުތަކެއް. ބިޒްނަސްތަކުގެ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް ބޮޑުވެރިން ފޯރުކޮށްދޭ ޤާނޫނީ ކަންކަމާއި ދާއިރާތަކުގެ ސަބަބުން، އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، ޚާއްޞަ ދިރާސާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ތަރައްޤީ ބިޒްނަސްތަކުގެ ބޮޑުވެރިން ހުރިހާ، މި ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ފައިދާ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ދިރާސާ ކުރުމުގެ ސަރުކާރުތަކުން އަދި ބޮޑުވެރިން ހުރިހާ ދާއިރާތަކުގެ ސަބަބުން ބަދަލުތަކެއް ކަމަށް ސަރުކާރުގެ ބޮޑުވެރިން ހުރިހާ ގޮތުން މި ދަނީ، ސަރުކާރުގެ ފައިދާ ދިމާވާ ކަމަށް ބިޒްނަސްތަކުގެ ފުރުޞަތު އެ ދިމާވާ ތަރައްޤީ ސަރުކާރުގެ، ބޮޑުވެރިން ހުރިހާ ތަރައްޤީ، ފައިދާ ކުރުމުގެ ޚާއްޞަ ދާއިރާތަކުގެ

ފަސޭހައިން ވާސިލުވެވޭ، އެކަށީގެންވާ ފެންވަރެއްގައި ދިރިއުޅެވޭނެ ބޯހިޔާވަހިކަމެއް ލިބިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ، ހަމަ އަނެއްކާވެސް ދަންނަވާނީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ ފޭސް-2ގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވިގެންދިޔަ ގޮތް، ބޯހިޔާވަހިކަން ލިބިގެން ގޮސް އެ ތަންތަނުގައި އެއް އަހަރު، ދެ އަހަރުވެގެންދިޔައިރުވެސް އާންމު ވަސީލަތްތައް އެއީ ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ ގޮތުން ނެތް. މިސާލަކަށް އަދި ސިއްޙީ ދާއިރާތަކުގެ ގޮތުން ނެތް. އާންމު ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ މިފަދަ މުހިންމު ވަސީލަތްތަކާއި ނެތި ޖަޒީރާތަކުގައި ދިރިއުޅުމުގެ ބޯހިޔާވަހިކަމެއް ލިބިގެންދިޔަ ތަން. އެހެންވީމާ، ގާނޫނު މިއަދު މި ބޭނުންވީ، މި ގާނޫނު އައުމާ އެކުގައި މި ބޭނުންވީ އެ ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކުރެވިގެން ބޯހިޔާވަހިކަން ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދެވިދާނޭހެން. އެކަން ސަރުކާރަށް ޔަގީންކުރެވިގެންދާ ގާނޫނީ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް މި ގާނޫނު ފެނިގެންނަނީ. ދެން ހާލުގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު މަތިކުރުމަށް، އެންމެ ކުޑަ މިންވަރު ދުރު މިނުގައި ހިފެހެއްޓޭ ގޮތަށް ބަދަލުކުރެވޭނެ ގާނޫނުގެ ގޮތުގައި މި ގާނޫނު އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ފެނިގެން މި ދަނީ. ހަމަ އެއާއެކުގައި ވަރަށް މުހިންމު އެހެން ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދޭ ބައެއް އިމާރާތްތަކުގައިވެސް ނުވަތަ ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދޭ އަދިއެކި ފަރާތްތަކުން ބޯހިޔާވަހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޖަހާ ބިނާކުރާ ބިނާތަކުގައި ރައްކާތެރިކަމެއް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތައް ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަކީ ހުރި ބަޔަކު. އަދިފާހަގަކުރަން ބޭނުން ގޮތަކީ އެ ފުރުޞަތުގައި މަސައްކަތްތަކާގުޅޭ ނުކުރެވޭ ނުވަތަ އެ ސަރުކާރުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައި ކަރުދާސްތަކުގައި ނުހުންނަ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ. މި ގާނޫނު ޚާއްޞަކޮށް އެބަޖެހޭ ބަޔާނުގައި މިކަން މި ގޮތަށް މި ގޮތް ކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް. މި ބިލުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި އަދި ހަމަ އެއާއެކު، މި ބިލުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކޮށްލަން މި ދަނީ. އެއީ ގާނޫނަށް ޤަވާއިދުތަކަށް ފަރާތާ 180 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިހާރު ރަޖިސްޓްރީނުކުރެވި ހުރި ހުރިހާ ތަނެއް ރަޖިސްޓްރީކުރަން ނިންމަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް ވާހަކައިގައި އިސްލާހުކުރިން މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭހެން ހުރި ބައެއް، ގަނޑުފައި ހުރި ތަންތަނުގައި ވެސް މި އުޅޭ ރަޖިސްޓްރީ ހަދައި ނުލިބި ދިހަ އަހަރު، ވިހި އަހަރުވެގެންދާއިރު އެ ތަންތަނުގެ ރަޖިސްޓްރީ ނުލިބި. އެހެންނަމަވެސް، މި ގާނޫނު ގާނޫނެއްގެ ގޮތުގައި، މި ބިލު ގާނޫނެއްގެ ގޮތުގައި ފާސްކުރެވިގެންދިޔައިމާ، ދުރުހުރިއަށް ގާނޫނުއެއްގެ ގޮތުގައި އަލިވިލިގެންދާތީ 180 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިޖުރާއަތްތަކުރުމާއި އެ ރަޖިސްޓްރީ ނުލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ރަޖިސްޓްރީ ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް މި ގާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާ އެބަ ބުނޭ. އެއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާހެން މިކަމުން ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގެންދާނެ އުފާވެރިކަމާ އަދި ވަރަށް މުހިންމު ކަމަކަށް ވެގެންދާނެ. ބިލުގެ 35 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ޝެއާޑް ހައުސިންގ ދޫކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގައި މި ކަނޑައަޅަނީ އެ ތަނެއްގައި އުޅޭތާ 18 އަހަރުވެފައިވާ މީހުންނަށް. ހަމަ އެއާއެކުގައި ދިރިއުޅެން އެކަށީގެންވާ ތަނެއް ނެތް ފަރާތްތަކާއި މާލީ ތަނަވަސްކަން ކުޑަ ފަރާތްތަކާ. މިގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ އެއް ކަމަކީ، ދިރިއުޅެން އެކަށީގެންވާ ގަވާއިދު ނެތް މީހުންނަށް ކާބަފައިން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ގާނޫނުގައި ބައްޓަންކޮށްފައި އެބަހުރޭ. އެއީ

މިންގަނޑުތަކަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ފުރިހަމަކުރެވޭ ބިނާކޮށްފައި ހަދާފައި ހުރި ތަންތަން ނުވަތަ ޖާގައިގައި ދިނަބަތަރު؛ އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް ދަންނަވިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރުގައި އެބައުޅޭ މުސާރަ ކިޔާ 50 ކުދިންނާ އެކީގައި ދިރިއުޅޭ އާއިލާތައް އުޅޭ ގޭގެ. އެހެންވީމާ، މި ދަންނަވަނީ މިފަދަ ޖާގައިގެ ދަތިކަން ނެތް ގޭގޭގެ މިހެންނަން ބެހެއްޓެވިކަން ކަނޑައަޅުއްވަން ތަޖުރިބާކާރު ގޮތުންނަކަން މި ގޮތުންވެގެން. މިބާ އެމްޑީއެންގެ ހަރަދާ އަހައިބަލާއިރު ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު ދުވަސްއަށް ބޭނުންވާނެ ފިހާރަތަކަށް ވެސް ބަލިޔާތޯ މި ގޮތުންނެއް ބެހެއްޓެވި ކަނޑައަޅަމުން އާ ބޭނުންކުރަން ވެސް ތަޖުރިބާކޮށްދީ ގޮތުންނަކަން މި ގޮތުންވެގެން. އެހެންނަމަވެސް، މިއާއިލާގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އެއްކޮންމެއަކީ އެބައޮތް. ގޮތުން ކޮމިޓީ މަސައްކަތުގައި ބަހައްޓަވާފައިވާ ގޮތުންކަމަށްވާގޮތުން ތާރީޚުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އެބަ ބޭނުންވޭ މި ބިލު އާބާދުކުރުމުގެ ހަރަދާ ނުބައިދަނޑި ގޮތަކަށް މި ކަމެއްލުގެންދާ ކުއްލިގައި ވެސް ބަދަލުކުރާ ބަލަހައްޓަން އެނގޭނެ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ތެރެއިން ކުރިން އެ މަސްލަހަތު ހަމައެކަން ދިރާސާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލައިދޭނަން. މި ބިލުގެ 54 ވަނަ މާއްދާ، ކުޑަ ކުއްޖާ މިހެންނާ ދެމެހެއްޓުމުގައި އެންމެ ކުޑަ ނުވަތަ އަދި ކަމެއްގެން. މިގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ދަންނަވާ ކަމަށް ބަލައިގަން ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިވަން ވޯޓު ގޮތުން އަޅުގަނޑު މި ބޭނުންވަނީ 6 ހަފްތާ ކުރިން އެއީ އެކުލެވޭ ދަރަނި ދުވަހު ކަމަށް. ބޮޑުބޮޑު ގޮތަކަށް ގޮސްއެކަމާއި ދިމާވާ އެކުލެވޭ ދަރަނި ދުވަހު 6 ހަފްތާ ކުރިއަށް. މިނިވަން ވޯޓު ކަމަށްވެފައި މި ދުވަހު. އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ހުށަހަޅަން ބޭނުންވަނީ، މި ހުށަހަޅަނީ މި ގޮތުގައި އެބަ ގެންނަވަންޖެހޭ މިގޮތަށް އަސާސީ ބޭނުންތެރިކަމެއް ފުރުޞަތުދޭ ކަމަށް ވާނަމަ، ސަރުކާރުން ފުރުޞަތުދީގެން އެކުލެވޭ ގޮތަށް ވާނެ ގޮތަކަށް މި މިނިވަން ވޯޓުގައި އޮތް މިއާއި ދިރިއުޅޭ ބަދަލެއް. 6 ހަފްތާ މިނިވަން ވޯޓު ކުރިއަށްދާއިރު 7 ހަފްތާ ކުރި ދަރަނި ސަރުކާރުން ކުރިއަށް އަނެއްކާ އެކަށީގެންވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބޭނުންވަނީ ހަމަ 6 ހަފްތާ ކުރިން މިނިވަން ވޯޓު ކުރިން ވާނަމަ ސަރުކާރުން ދެ އަސާސީ ބަރުހައްގުވާ އަދި ހުށަހެޅުމަށް އެއީ ޑިބެއިލަގެ އެއްބަދަލު. ނުވަތަ އެއާ ގެއްލުމާ މިންވަރުކަން. އެއީ މި ގޮތުގެ ގެންނަވާ ބަދަލެއް ކަމަކީ. ހަމަ ފުރުޞަތުދޭ ކަމަށް. ހަމަ އެކުލެވިގެން މި މާއްދާގައި އެއްބަސް ކުރެވޭނެ ބަދަލެއް ގެނައުމަށް ބަދަލު ގެންނަން ކޮމިޓީގައި އެއްބަސްވި. އެއީ ސިވިލް ނުވަތަ ސޮސައިޓީ ހަދައިސްވުން، ސިވިލް އަދި އެހެން ބަދަލު. ކުރިއަށްގެންދާ ގްރޫޕް އިންޓަރނޭޝަނަލް އެހެން ބަދަލު ގެނެވިން ނުވަތަ ބޭނުންގެ ހުށަހަޅަން ބޭނުންކުރާ ގޮތަކަށް ބަލާއިރު ބޭނުންގެ އެގޮތުން ބަދަލުގެނެވިފައި. ހަމަ މި މިންގަނޑާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ކުރީ ކަނޑައެޅޭގޮތުގެ މިންގަނޑުގެ ވެސް ހަމަ އެހެންނަށްވާނެ ސިވިލް އަދި ބޭނުން ނުވަތަ މިނިވަން ވޯޓު ބަދަލެއް ކުރީ ކަނޑައެޅޭގޮތުގެ އުސޫލު އެހެންނަށްވާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެވެ ބިލްތަކުގައި ކޮމިޓީ މަރުހަލާގެ ތަފާސްހިސާބު މަސައްކަތުގައި ބައިވެރިވެ، ބަލަހައްޓާ ކުރާ ތަރައްޤީގެ މަރުހަލާތަކުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ޕެނެލްގެ ތަފާސްހިސާބު ބޭނުންކުރި. މާއްދާގެ 58 ވަނަ މާއްދާގައި އެބަޔާން ބެލުން މިގޮތަށް، ކުރިން ދިމާވެދާނެ މަސްލަހަތު.

ވަރަށް ރީތިކޮށް ގެންދާނަމަ. މިގޮތުން ކުރީގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން ކުއްލިއަކަށްދިޔައީ ހުރި ތަންތަން ނުވަތަ ބޭރިއާ، އަސާސީ ބޭނުންތެރިކަމެއް ނެތިގެން، އާންމު ބޭނުންތެރިކަމެއް ނެތިގެން އެ ސްކީމުގެ ތެރެއަށް ވަދެގެން ބޭނުންތެރިކަން ލިބުނީމާ 7 ހާސް ރުފިޔާ ނުވަތަ 6 ހާސް ރުފިޔާ ސަރުކާރަށް ދައްކަވާފައި 15 ހާސް ރުފިޔާއިން 18 ހާސް ރުފިޔާއަށް ކުއްޔަށްދޫކުރަމުންދަނީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި ރައްޔިތުން ބަލައިގަންނާނެކަމެއް ނޫން. ބަލައިގަންނަ ކަމެއް ވެސް ނޫން. އެ ބޭނުން ނެތިގެން ނުވަތަ ބޭނުންޖެހިގެން ތިބި އެތައް ބަޔަކު އެބަ ތިބި. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް އެކަހަލަ ފުރުޞަތު ގެއްލިގެންދާ ކަމެއް ޚާއްސަގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަމުން. މި ގާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގައި މި ބުނަނީ މިގޮތަށް ދެވޭ ބޭނުންތެރިކަމެއް ކުއްޔަށްދިނުމުގައި ވަނީގޮތުގެ. އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނު އަޅުގަނޑު އެދޭގައި ކުއްލިއަކަށްދިނުން ވަނީވެގެން ނުދާނެ. އަދި ކުއްލިއަކަށް ކަމަށް ވާނަމަ ޤަވާޢިދުތަކުގެ އެތަން އަޅުގަނޑު ހިސާބަށް މި ގާނޫނު އެބަ މިކަން ތަނަވަސްކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއީ މި ގާނޫނަށް ގެނެސްދޭ ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު މާއްދާއެއް. މާއްދާ 59 އަށް ބަލާއިރު ހަމަ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. މާއްދާ 60 ވެސް ވަރަށް ހަމަ ވަރަށް ފުރިހަމަކަން ގެނެސްދެވިފައި އޮތްގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މިހެން އަދި އިތުރުކޮށްލަން ކޮމިޓީގެ މަރުޙަލާއަށް ދާއިރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަންޖެހޭ އެއްކަލަ އެބަހީ. ބޭނުންތެރިކަމަށް ޖާގައި ދޫކުރާނަ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަވާ.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްޠަފާ އިބްރާހީމް ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު އެންމެފަހުން ނުކުތާއެއް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ބޭރާތަރިކަމުގެ ސަބަބުގައި ބޭރާތަރިކަން ނެތް މީހުންނަށް ދޫކުރެވިފައި ހުރި ބިންތަކާ، އަޅުގަނޑުމެން ބިންތަކާ ދޫކުރާގެ އެއްވެސް ތަނެއްގައި، ދުރާލާގެ އެއްވެސް ތަނެއްގައި އެތަނެއްގެ ކުޑަތަން ސިޓީއެއްކަމުގައި ބިން ހިލޭ ބަލާފައި ނޫޅޭ.އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުދެއްކޭ އެއްވެސް ގުޅުމެއްގައި. އެހެންނޫނީ މިނަ ގުޅުމަކާގައި އެބަހުރި ކުރިމަތިލާ ނުވަތަ ސިޓީ އާބާދީއަށް ބޭރުން ބިންދޫކުރާ އުސޫލުތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، ސިޓީ އާބާދީއަކުން އެއީ އެއްވެސް ދުރާލާގެ އެއްވެސް ތަނަކުން ހިލޭ ބިން ދޭ ތަންތަނެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގުޅުމުގައި މި އޮތީ އެކޮޅަށް. ބޭރާތަރިކަން ނެތް މީހުންނަށް ޖަހައި ހިލޭ ބިންދޫކުރާނީ. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ މި ގާނޫނު އަނެއްކާ، ބޭރާތަރިކަމުގެ ގާނޫނު އަނެއްކާ އެ ބާރުގެންނަން ބޭރާތަރިކަމަށް ހޯދި ތަނަކަށް ބިން ވާންޖެހޭ. ކޮމިޓީގެ ބޭނުންތެރިކަމާ ގުޅިގެން ވާނަމަ އެއްތަނުން ބެހޭ

ނުގެނެ އުސޫލެއް، ނިޒާމެއް މި ގާނޫނު ތެރެއަށް ގެނައުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަމުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހުރާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ.އަސްރާ ނަޢީމް.

<u>ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްރާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޚިޔާނާތްތެރިކަމުގެ ބިލް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި އަދުގެ ސަރުކާރަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަދި ހަމަ މި ބިލު ސްޕޮންސަރކޮށްދެއްވި މެންބަރަށް ވެސް ޝުކުރު އަދާކުރަން. މިއީ ރަނގަޅުގޮތުގައި ވަރަށް މުހިންމު އަސާސީ ބަދަލެއް. ޚިޔާނާތްތެރިކަމުގެ ބަދަލުތަކާ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ވަރަށް މުހިންމު އަސާސީ ބަދަލެއް. އެހެންކަމުން ސަރުކާރުތަކުން ޚިޔާނާތްތެރިކަން ޕްރޮސިކިއުޓުކުރުން އެއީ ތަޙްޤީޤުން އަޅައި ވެސް އޮޅުވައިލި ދިމާ ކަމެއް. އަދި ސަރުކާރަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ކަމެއް އެއީ ތަޙްޤީޤުތަކަށް ޚިޔާނާތްތެރިކަން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ގޮތުން. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން މި ބިލުގައި 9 ބާބެއްގެ މައްޗަށް މި ބިލު އެކުލަވައިލެވިފައިވާއިރު ވަރަށް ގިނަ ދާއިރާތަކަކަށް އެބަހުރި ބެހިފައިވާ ގޮތުގައި. އެގޮތުން ޚިޔާނާތްތެރިކަމުގެ އަސާސީ ސިޔާސަތުތަކާއި ކަނޑައެޅުން. ހަމަ އެގޮތަށް ހައްސާސް މިންގަނޑުތަކާއި ވާޖިބުތަކާ ކަނޑައެޅުން އަދި ސްޓޭޓް ހައްސާސް ޕްރޮސިކިއުޝަނާއި ހިފެހެއްޓުން، ހައްސާސް ތަނެއްގެ ގާއިމުކުރުން މި ކަންކަން އެކުލަވައިލުމާއި ފަރާތްތަކާއި. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭންކުތަކުން މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު 2025 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ލަފާކުރާ ބަޖެޓުގައި ވެސް 5.2 ބިލިޔަންރުފިޔާ ގިނަ އަދަދެއް ބަޖެޓުން ހޭދަކުރާނެކަމަށް އެބަޖެޓް ޚިޔާނާތްތެރިކަމުގެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުން މި ޚިޔާނާތްތެރިކަން ތަޙްޤީޤުކުރަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ވަރަށް ގިނަގުނަ މުއައްސަސާތަކުން ކުރާ މަސައްކަތް އަދި މިހާރު ވެސް ކުރަމުންދާކަން. ތަޙްޤީޤު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ވަރަށް ގިނަ ޚިޔާނާތްތެރިކަން ވަރަށް ގިނަ ޚިޔާނާތްތެރިކަމުގެ މުދަލުގެ އަދި ބަޔަކު ޚިޔާނާތްތެރިކަމުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ވެސް މާލީ ސަރުކާރެއްގައި ވެސް ހިނގަމުންދާކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަދަލުތަކެއް ޚިޔާނާތްތެރިކަން ކަނޑައަޅުއްވާފައި ވަރަށް މުހިންމު މުއައްސަސާތަކުން ކުރިއަށް ހުރިކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ތިން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ޤާނޫނީ މި ބިލު ކޮމިޓީގައި ދިރާސާކުރުމަށް ވަރަށް މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް އެބަ ހުރިކަމަށް ދެކޭތީ. ހާސިލުކުރެވުނު ޚިޔާނާތްތެރިކަމުގެ ބޭނުމާ އެކުލެވޭ ފާހަގަކުރެވޭ، ވީމާ ވެސް އަޅުގަނޑު ސިފައިގެ ހައްސާސް މިންގަނޑުތަކާ ތަޙްޤީޤު އެ ކާބަފައިންތަކާ ޚިޔާނާތްތެރިކަން ދިފާޢު ގާނޫނުން ނިޒާމެއް އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެއީ ހަމައެކަނި ދާދި ސަރުކާރެއްގައި ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ބައެއް ތަފްސީލުގައި ވެސް އިސްލާހު

ގެދޮރު އެޅޭނެ ގޮތެއް ނެތިފަ. ގޮތް އޮތީސް ގެދޮރު އެޅޭނެ ގޮތެއް ނެތިފައި ތިބި ބޭފުޅުން އެބަ ތިބި. މިހާރު ވެސް
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން މި ސަރުކާރުން ވަރަށް ރަނގަޅު ގެދޮރު ބިނާކުރަމުން ފައިސާ ދޫކުރުން ގޮތްތަކެއް، މިހާރު
ވެސް ލިބުން ސިޔާސަތުގެ ދަށުން އެ ދޫކުރުން ގޮތްތަކެއް ކަނޑައެޅިފައިވާކަން ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން. އޭގެ އިތުރުން
އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ހަމަ ޙާލަތު ރަނގަޅުކަމަށް ވެސް ވަރަށް މުހިންމުކަން ފުރުޞަތެއްކަމެއް އެބުން. އެއީ ވީމާ ވެސް އަވަހަށް
ރައްޔިތުންނަށް ގެދޮރުވެރިކަން ލިބިގެންދާނެ ނިޒާމެއް ގޮތެއް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެއީ ގޮތި ދޫކުރިޔަސް، ބިލުއް
ލިބުނަސް ބަޔެއް ބޭފުޅުންނަށް އެތާނގައި ގެއެއް ބިނާކުރަން އެބަ ނަގާ ވަރަށް ދިގު މުއްދަތެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ގޮތުގައި ދެ ލިބިއްޖެ މަހަލުހަކަތަ ހަމަ ގަވާއިދު ބިނާކޮށްގެން ބަޔަކު ވެސް ވަރަށް މުހިއްމު ގޮތި ދޫކުރާގޮތް އިތުރަށް
ފުރުޞަތެއް އެބުން. ބިނާކުރުމަށް ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ފުރުޞަތެއް އަޅައި އަވަހަށް ރައްޔިތުންނަށް ލުއިފަސޭހަކަން
ވެސް ދިރިއުޅުން އިންސާނީ މުޙިއްމުގެ ހަމަޖެއްސުން އެއީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ދެން
ހަމަ އެކަމަށް މި ބިލުގައިވާ ފުރުޞަތު ރައްޔިތުންނަށް ދެމެހެއްޓެނިވި އިޤްތިޞާދީ ބާރުވެރިކަން. ސިޔާސަތު ހަމަސްކުރުމެއް ޙުރިހާކަމެއް ވެސް
ދޫކުރައިރު އެނގޭ ބޭނުންތެރިވެ ގަވާއިދެއް ބޭއް ފުރުޞަތެއް ކަން މި ފިއްޓަން އިންސާފުވެރިކަމެއް ހަމަޖެއްސުން އެއީ ވަރަށް މުހިއްމު
ކަމެއް. އެހެންކަމަށް ބިލާއި ހަމަ ރައްޔިތުންގެ ލުއިފަސޭހަކަން ވެސް އެއީ ވަރަށް މުހިއްމުކަމެއް މަސްއޫލިއްޔަތު ދޭއިރު.
ލުއިފަސޭހަކަމާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ދީ، އެ ބާރުވެރިކަން ގަވާއިދުން އަސާސީ އެންމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ކަނަޑައަޅާފައި އެކަމަށް
ހަމަޖެއްސެވުމަކީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އަދިވެސް އެއްފަހަރު އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރަން މިފަދަ ބިލެއް މިހާ
މުހިއްމު ދަނޑިވަޅެއްގައި ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީ. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް ޖުމްހޫރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ބިލުގެ ބަހުސް މިހާރުވަނީ ނިމިފައި ވަރަށް ގިނަ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން
ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ އެތެރެގެ އިދާރާތަކުން ފޮނުވާ ބާރު ޕްލޭން ވެސް އަދި ނިޒާމު ޕްލޭން ވެސް. އެހެންވީމާ،
އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުންގެ ޝުކުރުވެރިކަން އެރުވުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އިނގޭ. އެހެންނަމަވެސް،
ވާހަކަދެއްކެވި އެތެރެގެ އިދާރާތަކުން ބެލުން އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުނަށް މި ވަގުތު ތަޅުމަށް ހުށަހެޅުން ނުކުރެވޭ. އެއީ ކޮމިޓީތަކުގައި
ކުރިއަށް އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ބަހުސް މި ޖަލްސާގައި އަދި ޖަލްސާ ނިންމާ ވެސް
މި ނިމުނީ. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 29 އެޕްރީލް 2025 ވާ އަންގާރަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00 ގައި. والحمد
لله رب العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 29 އޭޕްރީލް 2025 ވާ އަންގާރަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.